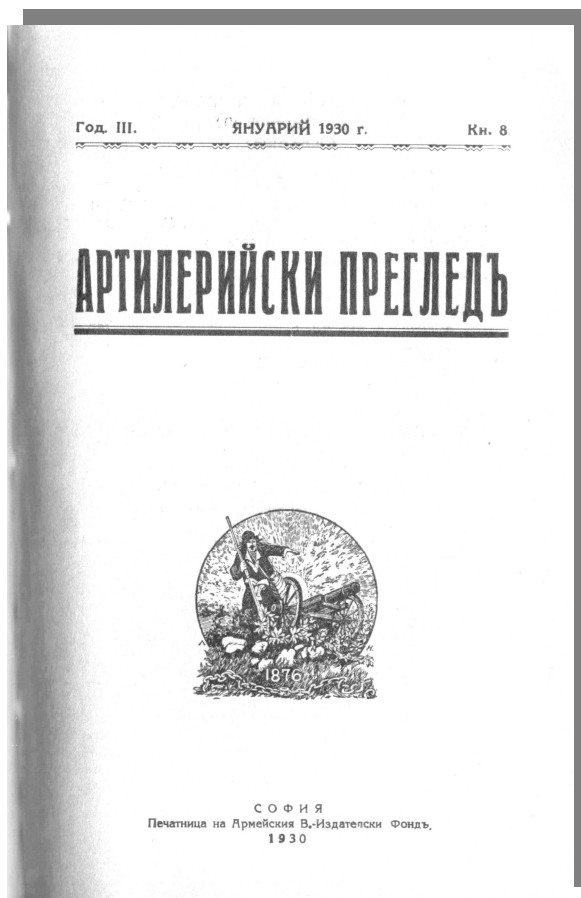

АРТИЛЕРИЙСКИ ПРЕГЛЕД

АРТИЛЕРИЙСКИ ПРЕГЛЕД

Август 2009

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

полк. инж. проф. д-р Андрей Ив. Андреев,
полк. инж. доц. д-р Николай Й. Досев,
полк. инж. доц. д-р Нелко П. Ненов – главен редактор

Редактор: Светлана Зотова

Преводачи: Пепа Данкова-Богданова, Виктор Величков,
Валентина Енева

Графичен дизайн: Христо Христов

Технически сътрудник:

ISSN 1314-038

Адрес на редакцията:

9713 Шумен, ул. “Карел Шкорпил” № 1
Факултет „Артилерия, ПВО и КИС”
Тел. (054) 801040 вътр. 54202, 54225
E-mail: artilerijski_pregled@abv.bg

Електронно издание

СЪДЪРЖАНИЕ

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКАТА АРТИЛЕРИЯ.....	5
Кирил Стоименов. <i>Отново към преживяното в училище</i>	5
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА НА АРТИЛЕРИЯТА	18
Нелко Ненов. <i>Ракетните войски и артилерия на Русия</i>	18
ПРЕГЛЕД НА ЧУЖДЕСТРАННИЯ ПЕЧАТ	42
<i>Интервю на началника на РВ и А генерал-лейтенант С. В. Богатинов за вестник "Военно-промышленный курьер"</i>	42
Фьодор Бондаренко. <i>С артилерията – в новия век</i>	48
КРИТИКА И БИБЛИОГРАФИЯ.....	55
Нелко Ненов. <i>Изповед на един български офицер артилерист</i>	55
СПЕКТЪР.....	59
Николай Димитров. <i>Мисия PRT в Афганистан</i>	59
АРТИЛЕРИЙСКИ НОВИНИ	67

CONTENTS

A HISTORY OF THE BULGARIAN ARTILLERY.....	5
Kiril Stoimenov. <i>Back to the experience in the Artillery Academy</i>	5
THEORY AND PRACTICE OF THE FIELD ARTILLERY	18
Nelko Nenov. <i>Russian rocket troops and artillery</i>	18
FOREIGN PRESS REVIEW	42
<i>Chief of rocket troops and artillery of Russian Federation general-lieutenant Bogatinov's interview about "Voенno-promishlenny kurier"</i>	42
Fiodor Bondarenko. <i>With artillery in the new century</i>	48
CRITIQUE AND BIBLIOGRAPHY.....	55
Nelko Nenov. <i>A Bulgarian Artillery officer's confession</i>	55
SPECTRUM.....	59
Nikolay Dimitrov. <i>PRT mission in Afghanistan</i>	59
ARTILLERY NEWS	67

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКАТА АРТИЛЕРИЯ

ОТНОВО КЪМ ПРЕЖИВЯНОТО В УЧИЛИЩЕ

О. р. генерал–майор Кирил Стоименов

Пиша това, което съм чул и научил за създаването на училището. Причините за това пред нас не бяха разкрити. Пиша за това, което видях и преживях в него, за това, в което активно съм участвал в течение на тридесет години. Желаях да му бъда полезен. В училището оставих най-хубавите години от живота си, младежки ентузиазъм и човешки разум, жар и труд.

Ако искате да узнаете истината за създаването на училището, обърнете внимание на политическите и икономически условия, в които тогава се намира България. Те форсираха условията за създаване не само на артилерийското училище, но и на още 7-8 такива за нуждите на родовете войски. Те се отразиха и върху битовите условия, при които живееха и учеха курсантите, и върху структурата, която се изграждаше.

Политическите условия се характеризираха с голямо напрежение, породено от вътрешни и международни сили. Това бяха години, в които се решаваше бъдещото развитие на България. Опозицията, подтиквана от западните сили, се стремеше да насочи развитието на страната ни към капитализма, независимо от Ялтенското решение на тримата големи и дислокацията на съветски войски в България. Показател за този стремеж бяха двата опита за преврат от най-върлите царски офицери, предани на монарха. За целта те изградиха нелегалната организация „Неутрален офицер“, чийто опит за преврат беше предотвратен през лятото на 1945 година. Участниците бяха отстранени от армията, а министърът на отбраната Дамян Велчев беше изпратен като дипломат в Швейцария, откъдето не се завърна. Армията малко бе прочистена от тези, които по един или друг начин бяха си окървавили ръцете по време на монархофашизма, намален бе броят на офицерските кадри.

Вторият опит на опозицията за преврат се случи в края на лятото на 1946 г. с изградената нелегална организация „Хан Крум“. С разкриване на конспирацията и по решение на Народното събрание за един ден бяха освободени неблагонадеждните офицери и артилерийските части останаха почти без офицери. Ръководството на учебния процес се пое от сержантския състав и старшини - школници, завършили обучението си в Школа за запасни офицери (ШЗО) ”Христо Ботев” през есента на 1945 г. Артилерията изпитваше глад за офицерски кадри. Такъв глад изпитваха

А
П

и другите родове войски. Поради тази причина в периода 1948–1950 г. в армията бяха създадени военни училища почти за всеки род войска.

Външнополитическите условия за България бяха неблагоприятни. Държавата ни бе обкръжена от зле настроени страни като Турция, Гърция и Югославия. Налагаше се страната да разполага с армия, годна да гарантира сигурността ѝ. Държавното ръководство трудно можеше да разчита за тази цел на царските офицери, служили вярно на монарха и на правителствата до 9.09.1944 г. Бяха необходими предани на народната власт офицери. Такива кадри можеха да се изградят само във военните училища и съветските академии. Ето защо се появи бум от военни училища.

Икономическите условия, в които се намираше България, се характеризираха с голяма бедност и недостиг от всичко необходимо за живот и работа. Наложена бе купонна система за храната и облеклото.

Влиянието, което имаше СССР върху страната ни като цяло, налагаше своя отпечатък върху практиката да се копира съветският опит в различни сфери. Така стана и с артилерийското училище. Установи се срок за обучение на курсантите две години. Условията за живот и учение малко се различаваха от тези в артилерийските подразделения. Възложи им се да обслужват конската тяга за оръдията. Учебните програми и времето за самоподготовка не гарантираха заучаване на предадения учебен материал в пълен обем. Правилата по артилерийска стрелба бяха лишени от теоретична обосновка.

Учебно-материалната база (УМБ) по количество и качество не задоволяваше потребностите на учебния процес. Артилерийско-стрелковите тренировки се провеждаха на пясъчен или глинест топографски релеф. Разривите се показваха с показалка. Винтовъчен полигон се направи, когато на училището беше даден за ползване лагер „Свобода”.

Кабинетите по артилерийска материална част (АМЧ) представляваха помещение, в което беше разположена съответната система – оръдие или гаубица. Много по-късно се появиха разрези на приети на въоръжение в армията артилерийски системи.

Първият началник на училището - полковник Цонев, съсредоточи основно усилията си върху сглобяването на училището. В структурата, която му беше връчена с щата на училището, се включваха три подразделения. Като началник на училището той престоя кратко време. Причина за неговата смяна не ми е известна. Заменен бе от полковник Ангелов. Като артилерийски командир и специалист по артилерийско дело той се ползваше с уважение от страна на артилерийските кадри. Като организатор на учебния процес и възпитател на курсантите обаче допусна грешки, които доведоха до смяната му. Той организира пренасянето и настаняването на училището в Шуменския гарнизон, в освободения район и помещение от Трета армия.

Мотивите за предислоциране на училището бяха да му се осигури по-голяма стабилност при военен конфликт на Балканите, което можеше да се постигне само като се настани в град в Североизточна България. Възприетата от Министерството на народната отбрана (МНО) стратегическа постановка се наложи за всички военни училища. Ето защо Свищов, Русе, Силистра и Велико Търново също станаха домакини на военни училища.

Районът в град Шумен беше обособен в три микрорайона, защото във всеки микрорайон до този момент е било настанено самостоятелно поделение. Всеки командир се е стремил да загради района си с неугледни малки постройки и телена ограда.

В казармения район нямаше помещения за класни стаи и кабинети. За целта се преустройваха жилищни помещения, складове и гаражи. Ето защо в началото целият личен състав беше включен в строителни дейности.

Независимо от всички трудности, учебният процес започна. През лятото в течение на три месеца училището излизаше на лагер в корията на с. Мараш, който не бе благоустроен. Освен голата поляна с вековни дъбове, друго нямаше. Курсантите нямаха най-елементарни условия за провеждане на класни занимания и самоподготовка. Животът и обучението им с нищо не се отличаваха от тези в едно войсково поделение, задължени бяхме и да поддържаме бойна готовност.

Поради неудачи в организацията се стигна до смяната на полковник Ангелов. Той бе некоректно сменен през есента на 1952 г. от министъра на отбраната генерал-полковник Панчевски. Последният лично вдигнал училището по тревога и наблюдавал неразборията в действията на личния състав. От тази смяна полковник Ангелов беше дълбоко обиден и не пожела нито веднъж да посети след това училището, въпреки че беше канен лично.

За началник на училището беше назначен подполковник Нешев. Той до известна степен е имал представа за живота и учебния процес във военно училище, тъй като в училище „Васил Левски” е бил заместник-командир по политическата част (ЗКПЧ) на рота. Завършил е едногодишен курс във Висшата офицерска артилерийска школа (ВОАШ) в Ленинград и е работил като преподавател по артилерийска стрелба в българския ВОАШ в София и Самоков. Тази подготовка му даваше увереност по-смело да пристъпи към стабилизиране на училището като цяло и по-конкретно - на учебния процес. Той започна да налага това, което е видял и научил като слушател и преподавател, в учебния процес и по отношение на учебно-материална база. По-късно бе много подпомогнат и от полковник Плотников като негов съветник. Полковник Плотников беше голям педагог, прекрасен преподавател и човек. Той направи много за израстване на преподавателите. Наложиха методи-

А
П

ческите съвещания в циклите и предметно-методическите комисии за обсъждане на занятията по метод и съдържание. Лично се заемаше да покаже как трябва да се провеждат.

Следващият съветник, който дойде в училището, беше полк. Вознесенски. Той имаше богат опит в организацията, ръководството, контрола и отчитането на учебния процес. С негова помощ учебният отдел (УО) се превърна в локомотив на учебния процес и щаб за ръководство на живота и дейността на циклите и на дивизионите по въпросите на обучението. Дотогава учебният процес се планираше за месец. Наложиха се да се премине към семестриално планиране на занятията. Това предполагаше внимателно да се оценят всички фактори, които биха оказали негативно влияние при провеждане на занятията. Особено ни притесняваха внезапните промени при провеждане на учебния процес. От ръководството на училището и УО се изискваше стабилност при провеждане на занятията, ограничаване на влиянието на временни фактори за тяхната промяна.

Преподавателският състав по възраст и педагогически опит беше млад и с недостатъчен опит. Преобладаваха старши лейтенантите и лейтенантите. Всеки водеше занятията както знае и може. Част от ръководителите на цикли нямаша необходимия опит и умения да подпомагат младите преподаватели при подготовката им за занятията и утвърждаваха формално план-конспектите им за провеждане на занятията. Основно средство за онагледяване на преподавания материал беше чертежът на черната дъска. Рядко се използваша предварително подготвени чертежи и схеми.

Курсантите малко разчитаха на двучасовата самоподготовка за изучаване на преподадения материал. Освен с щатните устави и наставления училището не разполагаше с учебници по отделните дисциплини и с лекции, разработени от преподавателите. Курсантите залагаха повече на това, което ще запомнят по време на лекциите, на това, което им е продиктувано да запишат, и на онова, което ще усвоят от практически занятията.

Полковник Нешев направи много за учебния процес. Обърна голямо внимание на показните занятия в катедрите за усвояване на единна методика за подготовката на преподавателите за занятията и тяхното провеждане, онагледяване с чертежи, макети и схеми. Обърна вниманието на началниците на цикли как да провеждат инструктажа на преподавателите при утвърждаване на план-конспектите им за занятията.

Не малко грижи положи за изграждане на кабинетите, полигоните и площадките за тренировка на упражненията по физическа подготовка. Построи винтовъчния полигон с три кули и учебно тренировъчно поле на терен от учебна карта. Кабинетите се снабдяваха със схеми и табла, на които се изписваше кратко и сбито съдържанието на въпроси, залег-

нали в учебните програми. Макетите на отделни детайли от бойната техника се пресоваха със съставните им части, намиращи се в статично състояние. Разрезите и действащите макети се появиха по-късно. Полигоните за тренировка по правилата на стрелбата се състояха от подходящо оцветен пясъчен или глинен топографски терен. Кабинетите се оборудваха с шкафове с витрини, в които се нареждаха макети и схеми.

Управление „Военноучебни заведения (ВУЗ)“ на министерството ежегодно провеждаше с ръководния състав на училищата методически сбор за обмяна на опит и запознаване с новости, което помагаше на ръководството на училището да възприема това, което е хубаво и полезно за него. Организираните сборове, конференции и обсъждания на проблеми от обучението и възпитанието на курсантите ни зареждаха с енергия за реализиране на по-високи резултати в учебния процес.

С придобиването на лагер „Свобода“ от училището се подобри лагерното обучение на курсантите и се създадоха условия за изграждане на приказармена УМБ. Създаден беше полеви център с площадки за военноспециалните дисциплини. На всяка площадка имаше табла, в които се разкриваше какво курсантът трябва да знае по дисциплината, за да може активно да участва в провежданите практически занятия. Лагерът предлагаше по-добри условия за живот, за водене на класни занятия и самоподготовка. Той беше електрифициран и водоснабден. Имаше помещения за класни стаи. Устройваше се в строго съответствие с Устава за вътрешната служба. Налице бе светеща полоса, имаше и сенници за дневалните. Националният трибагреник се вееше на пилона. Артилерийската материална част беше разположена на открит парк. В лагера се провеждаха общоучилищни вечерни проверки.

По време на лагерното обучение бяхме задължени от МНО веднъж учебните занятия да се провеждат през нощта.

Учебният процес се стабилизира благодарение на повишените умения на ръководството на училището и на началниците на катедри и командирите на дивизиони, на повишената квалификация на преподавателите и порасналите им методически умения да обучават курсантите.

Вече не ни задоволяваха знанията, които получаваха курсантите от програмите, по които се учеха. Постиженията на командирите от частите изпреварваха получаваната подготовка от курсантите при нас. Ето защо започвахме да обсъждаме проблема как да догоним и изпреварим частите, щото новостите, които настъпват в артилерийското дело, първо да минат през училището и чрез него да достигнат до частите. Това можехме да постигнем чрез увеличаване на времето за обучение с още една година и насищане на програмата с повече теория.

Становището на училището за увеличаване на срока за обучение на курсантите с още една година трудно се възприемаше от висшето военно ръководство. Независимо от различията в мненията, най-после идея-

А
П

та бе приета и срокът за обучение на курсантите стана три години. Този пробив, доколкото си спомням, стана през 1955 г.

През същата година ВОАШ от град Самоков се вля в състава на училището. От ВОАШ пристигнаха по-опитни и по-подготвени преподаватели. Някои от тях бяха завършили военната академия в България. Други бяха преминали през курсовете на Ленинградския ВОАШ. МНО възложи на училището да приема офицери за повишаване на квалификацията им като командири на батареи, командири и началник-щабове на артилерийски дивизиони, разузнавачи. Пред тях се изнасяха лекции и беседи по военноспециалните дисциплини на по-високо ниво, с позадълбочена обосновка на теоретичните постановки. Уменията на преподавателите от ВОАШ умело се трансформираха към подготовката на курсантите.

Съставът на преподавателите се увеличи по количество и качествено се обогати с повече знания и умения. Този процес дръпна младите преподаватели на по-високо стъпало в знанията и уменията им.

През 1955/1956 година МНО задължи училището да организира преподготовка на офицерите от запаса за длъжностите командир на батарея, командир на артилерийски дивизион, началник на щаба на артилерийски дивизион и началник на разузнаването в дивизион. Продължителността на курсовете беше три месеца. В състава на запасните офицери имаше хора с висше образование с най-различни специалности и стопански ръководители от нивото на община и окръг. Ръководството на училището и началниците на цикли се възползваха от тяхното обучение за решаване на проблеми, свързани с изграждането на УМБ и снабдяване с материали за подобряване на битовите условия в училището. В това отношение се научихме от началника на ШЗО – полковник Янкулов, който впоследствие беше избран за председател на Окръжния народен съвет в град Враца.

С идването на запасните офицери броя на преподавателския състав се увеличи.

В един от тези курсове постъпи оперният певец Милковски от град Пловдив. Той научи целия курс да пее на два гласа маршовете „Велик е нашият войник” и „Един завет”. Курсът беше батарея от 100 души. Когато запееха маршовете по улиците на град Шумен, гражданите се спираха, за да слушат и гледат, старците сваляха шапките си.

Запасните офицери подпомогнаха циклите за внедряване на електрониката в изграждането на УМБ, по направление на стайните артилерийски полигони, установката за тренировка на правилата за стрелба с право мерене, изготвяне на действащи макети и др.

Нов скок в техническо отношение беше вливането в състава на училището на зенитното училище от град Горна Оряховица през 1956 г. Дойдоха преподаватели с добра радиотехническа подготовка. Те обуча-

ваха курсантите да познават и работят с радиолокатора за 57-мм зенитни оръдия и радиолокационна станция за въздушно наблюдение с повишен обхват по разстояние и височина. Демонстрираха как радиолокаторът за 57-мм зенитни оръдия може да управлява оръдията в хоризонтална и вертикална плоскост и разчетът да произвежда изстрели по откритите и съпровождани въздушни цели.

За началник на училището беше назначен генерал-майор Ангелов. Нешев стана негов пръв заместник. Впоследствие Нешев замина да се учи в Техническата академия. След него за заместник на училището беше назначен полковник Петко Николов. След кратък престой в училището той замина на работа във Военния отдел на Централния комитет на Българската комунистическа партия (ЦК на БКП). С идването на генерал Ангелов аз бях назначен за заместник-началник на училището по учебната част. Преди мен тази длъжност се изпълняваше от полковник Вълчев. С него работих няколко години. Учил съм се от неговия стил на работа с началниците на цикли. Беше офицер с богат командирски опит и знания в областта на артилерийското дело и човешките отношения.

Генерал-майор Ангелов има определена заслуга за развитието на училището. Гражданската му професия е прогимназиален учител. Той беше добър педагог, умееше да сплотява колектива и да укротява невъздържаните носители на отрицателни черти. Сред офицерския състав, ръководните кадри от общината и окръга се ползваше с авторитет. По отношение на учебния процес осъществяваше оперативно ръководство. Имаше ми голямо доверие и аз никога не съм го подвеждал.

По негово време бяха изградени стадионът, спортните площадки по физическа подготовка и откритият плувен басейн. Стадиона открихме с футболна среща между отбора на училището и Централния спортен клуб на армията (ЦСКА). По това време беше преустроен и пералният комбинат и парофициран големият учебен блок. Строевият плац в техническия район беше циментиран. Площадът пред първи и трети дивизион беше покрит с тротоарни плочки, изработени от специална машинка, направена от заместник-началника на училището по техническата част.

Разрушена беше турската казарма, разположена перпендикулярно на малкия учебен блок, турската поща и турския затвор. На нейно място се изгради паркът с обелиска и летния кинозалон.

Генерал Ангелов положи много труд за организиране на празника по случай 10 години от създаването на училището. Подготовката беше всестранна. Беше поканен министърът на отбраната армейски генерал Михайлов. Той доведе със себе си Годор Живков, който по това време беше станал първи секретар на ЦК на БКП. Те пристигнаха с нощния влак за Варна. Бяха посрещнати от партийното и държавно ръководство на Шуменски окръг. Тържественото събрание се проведе в училището на 18.06.1958 г. Училището бе наградено с орден „Девети септември, първа

А
П

степен”. Ордена беше закачен на знамето на училището лично от Тодор Живков. След обяд край село Благово, Шуменско, проведохме демонстративна стрелба с артилерийски дивизион по ускорените способности за подготовка на изходните данни за стрелба. След указване на целта, по която да се стреля, снарядите я накриваха най-много след 1-5 минути.

Генерал Ангелов преустрои склада за оръжие във втори район в жилищен блок за офицерите. През лятото на 1959 г. започна преустройство и разширяване на склада за стрелково оръжие, намиращ се до турския затвор, в учебен блок на три етажа с 15 лаборатории, зала за машинно чертане и лекционна зала. С изграждането му изпреварихме другите училища с повече от година с разкриване на лабораториите по фотограметрия, технология на машиностроенето, електроника и др.

С идването на зенитното училище възникна нужда от разкриване на кабинети по електротехника, радиотехника, радиоизмерване, радиолокация и др. Голяма беше претовареността на чертожното бюро, за да се начертаят принципните електросхеми за бойната техника.

Усложни се и работата по изготвянето на разписанията за занятията поради недостатъчното познаване на съдържанието на нововъведените дисциплини в зенитния профил, необходимо за осигуряване на обвързаност по дисциплини, теми и занятия.

По същество се промени структурата на училището. То започна все повече да прилича на техническо училище. Кандидат-курсантите започнаха да се увеличат не само от профил „Артилерийско въоръжение”, но и от радиолокацията. Притокът им към училището се увеличи. Принос за по-голям приток на кандидат-курсантите има и организацията, която наложи в това отношение МНО. Училището участваше със свои представители в разяснителната работа сред средношколците. При среща с кандидатите се представяха условията, при които живеят и учат курсантите, разясняваше се какви са специалностите и кои са техническите дисциплини, включвани в конкретната специалност, предоставяха им се материали.

В началото ефектът от провежданата кампания беше добър, но с годините влиянието ѝ намаля, за да не кажем, че почти спря.

С курсантите се провеждаше активна спортна дейност за постигане на висока физическа закалка и издръжливост. Ежедневно в студ и дъжд се провеждаше сутринна физическа зарядка. В два дни от седмицата тя беше обща за всички курсанти и се ръководеше от физкултурниците на училището. По време на утринния тоалет курсантите бяха задължени да правят закалка (фрикции) на гръдния кош със студена вода. Предоставяше се следобедно време за спортуване в избрано от всеки курсант направление или за тренировка на строго определени упражнения под ръководството на командирите.

Училището готвеше всички курсанти за участие в прегледа, който осъществяваше МНО по строго определени физически упражнения на лост, успоредка, халки, прескок на кон, плуване, крос 1500 м в пресечена местност. По упражненията бяха проверявани и всички офицери на възраст до 40 години. От тези проверки училището е излизало винаги с чест. Класирано е на първо място сред всички останали военни училища. С подбрани отбори от офицери училището е класирано на първо място в петобоя, включващ кормуване на автомашина, плуване, стрелба и крос.

Не закъсняха и резултатите в областта на културно-масовата дейност. Курсантите от всяка батарея участваха със своя програма в организираните от училището прегледи. В нея ярко проличаваха наклонностите и способностите на отделния курсант и на батареята като колектив. Прегледът на самодейността в училището се проверяваше от комисия на МНО.

Батареите активно участваха и в прегледа на маршовата песен. В това отношение челно място заемаше Школата по артилерийско инструментално разузнаване (ШАИР). Много стари маршови песни възкръснаха. Батареите пееха, когато отиваха на храна или излизаха в града. Приоритет придобиваха тези от песните, които бяха посветени на някое предстоящо събитие, като Празника на училището, Втори юни, Септемврийското въстание, Празника на Съветската армия и др.

Училището като хор изпълняваше марша „Велик е нашият войник”, Химна на България, когато оркестърът го засвиреше, и др.

Обществото в града се отнасяше към курсантите с уважение, защото с поведението си на обществените места те вече си го бяха завоювали. За възпитанието на курсантите по жизнено необходимите културни прояви се провеждаха лектории, на които се канеха специалисти за лектори. Курсантите не бяха лишени и от обзорните месечни политически лекции, провеждани от подготвени лектори на МНО.

Достигнахме времето, при което учебното съдържание се приемаше от курсантите с повишен интерес. Командирите и преподавателите по-уверено и задълбочено го поднасяха. Все по-голяма стабилност се чувстваше в организацията, ръководството, провеждането и отчитането на резултатите от учебния процес. Занятията протичаха ритмично. Самостоятелната работа се провеждаше организирано. Изоставашите курсанти се подпомагаха с консултации. Провали не се допускаха. При наличие на такива се реагираше остро.

Всеки носеше своята отговорност за несполуките си. Най-добър показател за дейността на циклите и на преподавателите бяха резултатите от семестриалните и държавни изпити, провеждани с комисии, назначени от УО и МНО. Резултатите бяха добри и много добри.

Курсантите от командните профили излизаха за една седмица през зимния семестър на полеви лагер за провеждане на практически занятия

А
П

тия в зимни условия. Имаше години, през които условията за обучение и живот бяха много сурови. Например през 1954 г. випускниците от специалност „Земна артилерия” бяха затрупани от дебела снежна покривка край град Преслав, а виелиците създадоха високи преспи. Пътят за Преслав стана недостъпен. Доставка на хранителни продукти беше невъзможна. При тези тежки условия помощ на курсантите оказаха хората от местната машинно-тракторна станция (МТС), като ги приютиха в свои помещения и им осигуриха прехраната до разчистване на пътя.

На двудневно тактическо учение в района на Смядовския балкан и Герлово курсантите от специалност „Земна артилерия” изпитаха на свой гръб не само студуването, но и тежките условия за обслужване и използване на техниката. Нафтата за влекачите замръзваше. Стрелбите се провеждаха при ограничена видимост. Взривовете на отделни снаряди не се забелязваха. Независимо от всичко учението се проведе по план. Стреля се от три рубежа. Занятието завърши край с. Вардун, Търговишко. Курсантите се завърнаха в училището премръзнали, но закалени и устойчиви.

През 1957/59 г. сред старшите артилерийски кадри започна да се говори за силите на ракетите и мощта на ядреното оръжие. Една част от тях бяха преминали краткосрочни курсове в Съветския съюз или бяха участвали в учения по бойното използване на ракетното оръжие. Ръководството на училището чувстваше, че в близко време ще се наложи бъдещите млади офицери, т.е. курсантите, да го изучават. Ръководството на училището и преподавателите нямаха познания за него. Всички смятахме, че то е много сложно и без висока техническа подготовка на курсантите ракетното въоръжение не може задълбочено да се усвои. Вторият аргумент за инженерната подготовка на курсантите беше да се постигне увеличаване броя на кандидат-курсантите за училището. В последните години той рязко намаля. Освен това привеждахме примера как държавата готви своите кадри за отделни направления. Бригадирите в промишленото стопанство вече бяха инженери по съответната специалност (бранш). Учителите в средното образование също бяха висшестепни. Защо нашите курсанти, които работят с много сложна техника, като радиолокаторите и сложното класическо въоръжение, да не бъдат с висше инженерно образование. Тези доводи разумно излагахме пред висшето военно командване. След неколkokратно обсъждане министърът реши от есента на 1959 г. военните училища да преминат към петгодишен курс на обучение и курсантите да придобиват висше инженерно образование.

Определен принос за решаване на този въпрос има зам.-министърът на отбраната генерал-полковник Диков. Той се беше договорил по всички проблеми за решаване с министъра на просветата и образованието. Събра заместник-началниците на училищата по учебната част и ни

заведе при министъра на образованието. Той ни уведоми, че е дал указания на ректорите на всички висши учебни заведения да ни окажат помощ при разработване на учебните планове и програми. Учебните планове се утвърждават от министъра на народната отбрана и се съгласуват с министъра на народната просвета и образование. Ние бяхме задължени 80 % от времето, заделено за отделните дисциплини в учебните планове на гражданските висши учебни заведения (ВУЗ), да заложим в нашите учебни планове.

Труден беше пътят при преработване на учебните планове. Нямахме необходимата подготовка и опит за отделните специалности. В някои катедри на ВУЗ-овете бяхме посрещани недружелюбно, например началникът на катедра „Геодезия”, професор Пеевски, ни разказа анекдота за вола и жабата и с това завърши консултацията.

В началото беше трудно да се разпредели оптимално учебното време между инженерните и военните дисциплини, за да не се допусне разрыв в обучението на курсантите. Независимо от желанието и усилията, неудачи в първия разработен учебен план бяха допуснати, но в течение на няколко години бяха отстранени.

Оценявайки характера на техниката, с която младите офицери ще работят като командири, определихме и съдържанието на инженерната им подготовка в училището. На курсантите от специалност „Земна артилерия” и „Артилерийско въоръжение” включихме инженерна подготовка по технология на машиностроенето; на специалност АИР - по геодезия, фотограмметрия и картография; на специалност „Зенитна артилерия” и „Радиотехнически войски” (РТВ) – радиолокация.

При започване на петгодишното инженерно образование на курсантите училището не разполагаше с необходимите преподаватели по математика, електротехника и др. На първо място потърсихме такива на територията на окръга. Математиците намерихме в математическата гимназия в гр. Шумен. За началник на катедрата беше назначен Матев. Опитен преподавател и педагог, той пое курса по аналитичната геометрия. МНО също малко ни помогна с изпращане на дипломирани студенти, имащи желание да работят като преподаватели. Назначени бяха и някои офицери инженери, като полковник Дунчев по геодезия.

Училището нямаше и необходимите лаборатории и кабинети по физика, технология на металите и др. Нямахме зала за машинно чертане с необходимите чертожни дъски, лекционна зала за потоците.

По това време най-добрите ни преподаватели, като Нихтен Панайотов, Димитър Димитров, Кольо Дончев, се записаха като задочници в граждански ВУЗ и завършиха обучението си с отличен успех.

Училището се попълваше и с офицери, завършили обучението си в Съветския съюз. Комплектуването с необходимите преподаватели продължи 3-4 години. Когато преподавателският състав и учебният процес

А
П

бяха стабилизирани, на училището се разреши да започне да обучава задочно офицери. Отчетността им се водеше от полковник Малчев. Много наши преподаватели и командири се включиха в това обучение и станаха прекрасни педагози, като полковник Трончев например.

Труден бе пътят за предизвикване на интерес и желание у офицерите да повишават квалификацията си чрез аспирантура. Много грижи ни костваше обучението като аспирант в СССР и в същото време много компромиси сме направили на капитан Атанасов от катедра „Геодезия“, за да завърши. Преподавателите нямаха увереност, че са способни да станат аспиранти и да защитят дисертация. Пробивът започна да се разширява с усвояване на теми за редовна аспирантура у нас и в СССР. Тези офицери бяха на отчет за издигане на длъжност началник или заместник-началник на катедра. За такъв мога да посоча полковник Йорданов, Наков и др. За езиковата подготовка на кандидатите за аспиранти ежегодно се организираха езикови курсове от катедра „Езици“. Кандидати на науките и аспиранти с разработени доклади изпращахме да участват на научни конференции във ВУЗ. И така от 7 завършили или задочни аспиранти през 1972 г., броят им нарасна на 71 през 1983 г. От тях 16 получиха научното звание „доцент“; трима разработваха дисертация за научна степен „доктор на науките“, а полковник Димитров от катедра „Марксизъм-ленинизъм“ я защити успешно.

Със започването на петгодишния курс на обучение притокът на кандидат-курсантите нарасна значително. Успехът от гимназиите на приетите през есента на 1959 г. курсанти беше висок. Трима от тях бяха завършили със златен медал. Много добре помня сирака Павлов, който завърши и училището с отличен успех и бързо се разви в армията. Беше и сътрудник на космонавта Александров. Почти всички курсанти от първия випуск бързо израснаха в армията. След 10 години заеха почти всички звена с ранг командир на полк, а Жижанов стана командир на зенитноракетен дивизион С-300.

Качеството на приетия втори випуск също бе високо. От него израснаха такива командири като вицепрезидента генерал-майор Марин, началника на училището генерал-майор Динев и др.

Курсантите от първия випуск успешно защитиха дипломните проекти, с които им се признаваше инженерното образование, и издържаха държавните изпити за признаване на военно образование. Със завършването на този випуск се обогати квалификацията на преподавателския състав, който доказва, че е способен да осигури инженерна подготовка на курсантите, обогати се и опитът на ръководството на училището и УО, увереността, че са способни да ръководят и успешно да направляват и осъществяват всички процеси, свързани с висшето гражданско и военно обучение на курсантите. Като се има предвид, че за тях процесът за разработването на курсови и дипломни работи бе почти непознат.

При обучението на курсантите срещнахме големи трудности във връзка с осигуряване на ежедневното заучаване на преподавания материал и проверка на придобитите знания, обвързване на теорията от инженерната подготовка с изучаването на бойната техника. В началния период преподавателят влиза да чете лекцията си, пише на черната дъска, но няма представа как го разбират обучаемите. Курсантите къде си водят записки, къде слушат, но трудно възприемаха това, което се излагаше пред тях. Първите контролни работи по математика бяха смазващо слаби. Ръководителите на училището и УО се хванаха за главата: какво трябва да се направи? На първо място, увеличихме времето за самоподготовка на четири астрономически часа, като разрешихме времето за спортно-масова и културна работа да се използва за тази цел. Под ръководството на командирите упражнихме строг контрол при провеждането ѝ.

На второ място, проведохме показни занятия как преподавателят да заделя време от лекцията си, за да провери знанията на 1-2 курсанти по материал от предишната лекция; как да проверява до каква степен обучаемите са разбрали съдържанието на лекцията; как да използва части от бойната техника, за да демонстрира приложението на изнесената теория във военното дело.

След месец назначихме втора контролна работа. Получените резултати бяха по-просветващи. Приетата методика за действие наложихме още по-здраво. Курсантите, които показаха слаби резултати, ги натоварихме с допълнителна самостоятелна работа в събота след обяд и в неделя до обяд. И така подходихме към семестриалните изпити. За подготовка на изпита по математика заделихме 6-7 дни, с консултации от страна на преподавателите и контрол върху нея под ръководството на командирите и УО. Постигнахме умерено задоволителни резултати. Поправката на получените слаби оценки назначихме във време за сметка на домашния отпуск, а на получените отличен успех дадохме награда от няколко дни допълнителен домашен отпуск.

Изложеното до тук можем да синтезираме така - бяха родилни мъки, трупахме поуки в движение и изстрадахме опита, хвърляйки се към неизвестното, което ни предстои до края на петата година от обучението на курсантите. В тези години забелязахме, че се връщаме малко назад във военноспециалната подготовка. Получихме и критика от МНО, особено по отношение на артилерийската стрелба. Следваше да внесем корекции в тази насока. И действително ги внесохме и в количеството на заделените часове, и в методиката за обучение. На тази база в края на 70-те и в началото на 80-те години Инспекторатът на артилерията отбелязваше със задоволство постигнатите резултати в протоколите за държавните изпити. Постигната беше координация в цялостната подготовка на курсантите от всички специалности.

(продължава в следващия брой)

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА НА АРТИЛЕРИЯТА

РАКЕТНИТЕ ВОЙСКИ И АРТИЛЕРИЯ НА РУСИЯ

полк. доц. д-р Нелко Ненов

*«Стрелба из орудий – это не только грохот,
но и величайшее умение, а наипаче – наука»*

Петър Първи

Исторически бележки

Първото известно в историята писмено свидетелство за използване на огнестрелни артилерийски системи в Русия се отнася към 1382 година¹. Според съхранената Никоновска летопис в продължение на няколко дни, от 23 до 26 август същата година, защитниците на Москва, отразявайки шурма на войските на татарския хан Тохтамъш, са използвали не само стрели и самострели, но са водили и огън от тюфеци (пушки) и оръдия.

В началния период на своето съществуване руската артилерия няма ясна организация, предназначена е най-вече за защита на градовете крепости и съставлява т.нар. „наряд“. Във връзка с нарастване на значението на артилерията в боевете и сраженията по време на военните реформи, проведени от Иван IV (Грозни), т.нар. „наряд“ на Русия през средата на XVI се обособява като отделен род войска.

Началото на редовната артилерия е поставено със създаването на Преображенския полк. При царуването на Петър Първи руската артилерия претърпява дълбоки преобразования и получава мощен тласък в своето развитие. В края на XVIII век окончателно се оформя и руската конна артилерия. Руската артилерия се превръща в голяма огнева сила. Нейните бойни качества на практика се проверяват в битките при Полтава, при превземането на Измаил и при Бородинското сражение. След неуспешната за Русия Кримска война, през шестдесетте и седемдесетте години на деветнадесети век руската артилерия преминава на нарезни оръдия. През този период започва бурно развитие на артилерийската наука, активно се усъвършенства артилерийската военна школа.

Своите високи бойни качества артилерията потвърждава в Руско-Японската война и на фронтовете на Първата световна война. След ок-

---

¹ Историческая справка войск РВиА.

<http://www.mil.ru/848/1045/1272/1356/1357/20812/20813/index.shtml>

томври 1917 г. съветското ръководство разглежда като приоритетна държавна задача развитието и укрепването на артилерията, строителството на предприятия за производство на артилерийска техника и въоръжение. Във всички войни и сражения, които води руската армия, артилерията винаги е давала решаващия принос за постигане на крайната победа. Не случайно по време на Втората световна война руснаците я нарекоха „бог на войната“.

Руски артилеристи, получаващи ново артилерийско въоръжение, полагат тържествена клетва преди да поемат към Сталинград, 1942 г.

За изключителните заслуги в боевете с немскофашистките окупатори с Указ на Президиума на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики (СССР) от 21 октомври 1944 г. е избран празник на руската артилерия – Ден на артилерията (от 1964 г. – Ден на Ракетните войски и артилерията), който се отбелязва на 19 ноември. Датата е избрана във връзка с това, че на този ден през 1942 г. започва контранастъплението на съветските войски при Сталинград, което слага начало на коренния прелом във войната, а артилерията е тази, която изиграва огромна роля в това контранастъпление.

В следвоенното време в СССР продължава интензивното развитие на артилерията, разработват се нови по-съвременни и мощни образци артилерийско въоръжение, което позволява да се повиши мощта на артилерийските съединения и части. До началото на шестдесетте години са създадени и приети на въоръжение: 180-mm оръдие С-23, 210-mm гаубица С-33, 280-mm мортира С-43, 130-mm и 152-mm оръдия М-46 и М-47, 152-mm оръдие-гаубица Д-20, 122-mm оръдие Д-74, 122-mm гаубица Д-30, 100-mm противотанково оръдие Т-12, 76-mm планинско оръдие М-99, 120-, 160- и 240-mm минохвъргачки М-120, М-160, М-240. Приети са на въоръжение реактивните системи за залпов огън с бойни машини БМ-14, БМ-24, БМД-20, противотанковите ракетни

комплекси „Шмел” и „Фаланга”. По общи оценки руските образци стволна и реактивна артилерия от този период по нищо не отстъпват на западните аналогични образци. В края на петдесетте години обаче настъпва рязък спад в развитието на стволната артилерия поради недооценяване на нейната роля в съвременната война, в полза на ракетните войски със стратегическо предназначение.

180-мм оръдие С-23

През 1946 г. на базата на един от гвардейските минохвъргачни полкове е формирано първото руско ракетно поделение. Негова основна задача е участие в изпитанията с първите балистични ракети, провеждане на самостоятелни пускове с тях, както и разработване на основните положения по бойното използване на ракетните формирования. След приемането на въоръжение на комплексите с балистични ракети Р-1 (през 1950 г.) и Р-2 (през 1951 г.) се формират и други бригади със специално предназначение, които по-късно са преименувани в инженерни бригади резерв на Върховното главно командване (РВГК). Три от бригадите, имащи на въоръжение ракетните комплекси 8К11 с оперативно-тактическите ракети Р-11, през 1958 г. преминават в състава на сухопътните войски. Първият комплекс оперативно-тактически ракети, създаден специално за сухопътните войски, е 9К72. През този период се създават и първите тактически ракетни комплекси. Това са „Марс”, „Филин” и „Луна”.

През 1961 г. се извършва окончателното формиране на ракетни войски и артилерия като род войски от състава на сухопътните войски.

В началото на седемдесетте години постепенно започва процес на възстановяване на развитието на стволната артилерия. През този период са приети на въоръжение самоходните артилерийски системи 122-мм самоходна гаубица 2С-1 ”Гвоздика”, 152-мм самоходна гаубица

2С-3 „Акация”, 82-mm автоматична минохвъргачка „Васильок”, 240-mm самоходна минохвъргачка 2С-4 „Тюлпан”.

Развитието на ракетните войски и артилерията води до постоянно повишаване на техните бойни възможности чрез приемане на въоръжение все по-нови и усъвършенствани образци (комплекси) въоръжения и средства за автоматизация на управлението. Това са оперативно-тактическите ракетни комплекси „Темп - С” и „Ока” (унищожена съгласно Договора за унищожаване на ракетите със среден и малък обхват през 1987 г.) и тактическите ракетни комплекси „Луна – М”, „Точка” и „Точка – У”, 152-mm самоходно оръдие „Гиацинт”, 203-mm самоходно оръдие 2С-7 „Пион”, 120-mm самоходно оръдие 2С-9 „Нона”, 152-mm самоходна гаубица „Мста”, 120-mm самоходно оръдие 2С-23 „Нона-СВК”, реактивните системи за залпов огън 122-mm БМ - 21 „Град”, 220-mm 9П140 „Ураган”, 300-mm 9А52 „Смерч”, противотанковите ракетни комплекси „Фагот”, „Метис”, „Конкурс” и „Щурм-С”, автоматизираните системи за управление на огъня „Машина – Б”, „Машина”, „Виварий” и др.

Коренна промяна претърпява и снабдяването на ракетните войски и артилерията със средства за осигуряване на стрелбата. Използването на радиолокатори за откриване на целите, лазерни и инфрачервени прибори, вертолети - коригировачи, средства за топогеодезично привързване и други средства позволи съществено да се увеличи точността на стрелбата.

Руските ракетчици и артилеристи вземат активно участие в бойните действия в Афганистан, в различните операции на територията на Общността на независимите държави (ОНД), по време на контртерористичните операции в състава на Обединената групировка на руските войски в Северен Кавказ. Във всички тези локални войни и конфликти руските ракетчици и артилеристи потвърждават високите качества на руската артилерия.

През 1997 г. във връзка с разформирането на Главното командване на Сухопътните войски с директива на министъра на отбраната на Руската федерация от 22 ноември 1997 г. под № 314/2/0665 Ракетните войски и артилерията на Сухопътните войски се преобразуват в Ракетни войски и артилерия на Въоръжените сили на Руската федерация. През годините на реформи на руските въоръжени сили в ракетните войски и артилерията се извършват значителни преобразования, предизвикани от необходимостта да се приведат въоръжените сили в съответствие с реалните военни заплахи и икономическите възможности на държавата, а също и от изменението на формите и способите на военни (бойни) действия във войните и въоръжените конфликти.

По-нататъшното развитие на ракетните войски и артилерия е свързано с усъвършенстване на структурите и бойния състав на ракетните и

артилерийските съединения и части, на системите ракетноартилерийско въоръжение, на бойното и техническо осигуряване, подготовката на войските и кадрите, развитие на теорията и практиката на бойното използване на рода войска.

Руското военно ръководство предвижда превъоръжаване на ракетните войски и артилерията с нови многофункционални ракетни и артилерийски комплекси, снабдяване с автоматизирани системи за управление на войските и оръжията и на тази основа преминаване към създаване на разузнавателно-огневи системи на ракетните войски и артилерията.

Официален знак на руските Ракетни войски и артилерия

Управление, структура и задачи

Към настоящия момент Ракетните войски и артилерия представляват род войска от Въоръжените сили на Руската федерация. Организационно те се състоят от съединения и части на оперативно-тактическите и тактическите ракети и на реактивната артилерия с голям калибър, както и съединения (части и подразделения) гаубична, оръдейна, реактивна, противотанкова артилерия, противотанкови ракетни комплекси, минохвъргачки, а също и формирования за артилерийско разузнаване, управление и осигуряване².

Ракетните войски и артилерия на Въоръжените сили на Руската федерация организационно включват³:

- Ракетните войски и артилерия на Сухопътните войски;
- Артилерията на Въздушнодесантните войски;
- Ракетните войски и артилерия на бреговите войски на Военноморския флот.

Към войските непосредствено подчинени са и военноучебни заведения и отделни военни части. Това са Михайловската военна артилерийска академия, Коломенското, Казанското и Екатеринбургското

² Ракетные войска и артиллерия Сухопутных войск.
<http://www.mil.ru/848/1045/1272/1356/1357/20812/index.shtml#>

³ Структура Ракетных войск и артиллерии.
<http://www.mil.ru/848/1045/1272/1356/1357/20812/20987/index.shtml#>

висше артилерийско командно училище (военни институти), Кадетският ракетноартилерийски корпус, четири учебни центъра за бойно използване на ракетните войски и артилерия и Научноизследователски център.

Емблема на Ракетните войски и артилерия на Въоръжените сили на Руската федерация

Флаг на Ракетните войски и артилерия на Въоръжените сили на Руската федерация

На върха на пирамидата на руската артилерия през годините стои командващ (началник)⁴. От 1943 до 1961 г. той се нарича командващ артилерията, от 1961 до 1987 г. – командващ Ракетните войски и артилерия, а от 1987 г. е началник на Ракетните войски и артилерия. Тази престижна длъжност са заемали руски светила в артилерията, като главен маршал от артилерията Воронов, генерал-полковник Неделин, главен маршал от артилерията Воронцов, маршал от артилерията Казаков, маршал от артилерията Переделский, маршал от артилерията Михалкин, генерал-полковник Димидюк, генерал-полковник Каратуев, генерал-полковник Зарицки. От 2008 г. длъжността се заема от генерал-лейтенант Богатинов.

Според Положенията за управление, въведени със заповед на министъра на отбраната⁵, управление „Ракетни войски и артилерия” пред-

⁴ Начальник Ракетных войск и артиллерии Сухопутных войск.

<http://www.mil.ru/848/1045/1272/1356/1357/20812/20942/index.shtml>

⁵ Пак там

А
П

ставява централен орган за военно управление и е предназначено за организиране и провеждане на мероприятията по строителството и подготовката за бойно използване на съединенията и частите от ракетните войски и артилерия, а също и за тяхното използване при задачи по териториалната отбрана на страната.

В основните регламентиращи документи на руската армия се определя, че ракетните войски и артилерия представляват основно средство за огнево и ядрено поразяване на противника. Те са предназначени за поразяване на средствата за ядрено и химическо нападение, земните елементи на разузнавателно-ударните системи, системите високоточни оръжия, артилерията, танковете и другите бронирани обекти, средствата за противовъздушна отбрана, радиоелектронните средства, пунктовете за управление, живата сила, противотанковите и другите огневи средства на позиции, в райони за съсредоточаване и по маршрутите за движение, вертолети на площадки за кацане, обекти на тила, разрушение на фортификационни съоръжения, дистанционно миниране на местността и обекти, светлинно осигуряване, поставяне на аерозолни завеси на средствата, тиловите и другите важни обекти на противника по цялата дълбочина на неговото оперативно построение.

През последните десет години в руската артилерия настъпиха значителни преобразования, породени от необходимостта от привеждане на въоръжените сили в съответствие с реалните военни заплахи и икономическите възможности на държавата, а също и с измененията на формите и способите на военни (бойни) действия във войните и въоръжените конфликти.

Войските на Руската федерация понастоящем са сведени в шест военни окръга⁶: Московски, Ленинградски, Севернокавказки, Приволжско-Уралски, Сибирски и Далечноизточен.

Съставът на войсковите формирования в отделните военни окръзи според различни източници включва обединения, съединения и части на различните родове войски^{7,8,9}. Обобщени данните определят следния състав.

На територията на **Московский военен окръг** са дислоцирани две общовойсковии армии 20-а (4-а гвардейска Кантемировска дивизия и 10-а танкова дивизия) и 22-ра (2-ра и 3-а мотострелкова дивизия), 34-а артилерийска дивизия, 27-а отделна гвардейска мотострелкова бригада, 112-а ракетна бригада, седем артилерийски полка, 98-а и 106-а гвар-

⁶ Сухопутные Войска. Таблица 1. Воинские части и подразделения МО.

<http://warfare.ru/rus/?linkid=2239&catid=239&lang=rus>

⁷ Вся российская армия 2005 г. <http://www.soldat.ru/force/russia/army/2005/>

⁸ Новости. <http://voiska.ru/index.php?ind=news>

⁹ ВС РФ: 1999 -2003. 2008+. <http://warfare.ru/rus/?lang=rus>

дейски въздушнодесантни дивизии. На окръга са подчинени и изпълняващите миротворчески функции Оперативна група руски войски в Приднестровския регион на Република Молдова (от 1995 г.).

Ленинградският военен окръг включва следните формирования на сухопътни войски: три отделни мотострелкови бригади – 138-а, 200-на 25-а, 9-а гвардейска артилерийска бригада, отделна ракетна бригада и други части. Въздушнодесантните войски са представени от 76-а гвардейска десантно-щурмова дивизия.

Севернокавказки военен окръг е изключително важен за руското военно командване. На неговата територия действат 58-а общовойска армия, предназначена за осигуряване на сигурността и отбраната на района на Северен Кавказ. В нейния състав влизат 42-ра мотострелкова дивизия, дислоцирана в гр. Ханкала, Чеченска република, и 19-а мотострелкова дивизия, дислоцирана във Владикавказ, Северна Осетия. Към окръга спадат и 135-и отделен мотострелкови полк, пет отделни бригади - 33-та и 34-та планински бригади в Дагестан и Карачаево – Черкесия, 1-ва гвардейска ракетна бригада оперативно-тактически ракети в Краснодар, артилерийски бригади и полкове. Освен това на територията на окръга се намират 20-а мотострелкова дивизия във Волгоград, 7-а гвардейска планинска десантно-щурмова дивизия в Новоросийск и ключовият 60-и Център за бойно използване (полигон „Капустин Яр”).

Приволжско-Уралският военен окръг включва 2-ра гвардейска общовойска армия в състав 27-а мсд в Самара и 34-та мсд в Екатеринбург. Тук се включват и 15-а отделна миротворческа бригада в Самара, 92-ра ракетна бригада оперативно-тактически ракети, 385-а артилерийска бригада. Освен това в състава на окръга влиза и 201-ва мсд, дислоцирана в Таджикистан.

Сибирският военен окръг е най-голям като територия. Тук са дислоцирани 36-а и 41-ва общовойскове армии и 11-а отделна десантно-щурмова бригада. 36-а армия е в състав 272-ри Смоленски гвардейски мотострелкови полк в Борзя, 168-а отделна мотострелкова бригада в Борзя, 173-та Лозовска гвардейска картечно-артилерийска дивизия (88-и Гдински гвардейски артилерийски полк в Сретенск, 113-и Новогеоргиевски гвардейски картечно-артилерийски полк в Борзя, 115-и картечно-артилерийски полк в Ясная, 279-и танков полк и 408-и Брестки гвардейски картечно-артилерийски полк. В състава на армията са още 200-на и 382-ра артилерийска бригада.

41-ва общовойска армия има следния състав. 85-а мотострелкова дивизия в Новосибирск. Към нея спадат 59-и мсп, 141-ви мсп, 167-и реактивен артилерийски полк, 228-и мсп и 378-и мсп. 122-ра гвардейска мотострелкова дивизия включва 21-ви танков полк, 76-и гвардейски мсп, 382-ри гвардейски мсп, 363-ти картечно-артилерийски полк, 599-и гвардейски реактивен артилерийски полк. Пряко подчинени на армията

А
П

са 67-а бригада „Спецназ” в Бердск, 74-та отделна мсбр в Юрга, 120-та артилерийска бригада в Красноярск, 351-ва артилерийска бригада с голяма мощност в Шилово, 256-а артилерийска бригада в Юрга и др.

На територията на **Далекоизточния военен окръг** са дислоцирани две армии (5-а и 35-а). В техния състав влизат общо пет мотострелкови дивизии, една танкова дивизия, четири картечно-артилерийски дивизии, две отделни мотострелкови бригади, осем артилерийски бригади и полкове и три ракетни бригади. Тук се намира и 14-а отделна бригада Спецназ.

Общо в сухопътните войски ракетните войски и артилерията наброяват 5-6 картечно-артилерийски дивизии и една артилерийска дивизия – 34-та гвардейска артилерийска дивизия.

През октомври 2008 г. министърът на отбраната Анатоли Сердюков съобщи за решителни реформи в Руската армия¹⁰. Реформата предвижда от четиризвенна система на управление (военен окръг, армия, дивизия, полк) да се премине към тризвенна (военен окръг, оперативно командване, бригада). Към 2012 г. всички съединения и части ще бъдат приведени в постоянна бойна готовност, армията и флотът ще наброят 1 млн. души. При това за няколко години се планира от армията да се съкратят около 250 000 офицерски длъжности, включително и 200 генералски. За три години в запаса ще преминат почти 120 000 души.

По отношение на военното образование реформите са не по-малко радикални. На базата на съществуващите 65 военни учебни заведения се планира да се създадат 10 системнообразуващи висши училища, включително 3 военнаучни центъра, 6 академии и един университет.

В сухопътните войски вместо сега съществуващите 24 общовойскове дивизии ще останат 12 мотострелкови бригади. Освен това ще бъдат създадени още 39 общовойскове бригади и 29 бригади на ракетните войски и артилерията. Общо 85 бригади в сухопътни войски ще бъдат с постоянна бойна готовност. През 2015 г. се предвижда пет ракетни съединения в сухопътни войски да се превъоръжат с комплекси „Искандер–М”, а две съединения с новите реактивни системи за залпов огън „Ураган-1М”.

Ракетноартилерийско въоръжение

По данни на руския сайт warfare.ru руската армия разполага със 12 765 единици буксирни артилерийски системи, от които приблизително 7 550 в активните артилерийски формирования, 6 000 единици самоходни артилерийски системи, от които приблизително 3 500 в активните артилерийски формирования, 4 500 единици РСЗО, от които

¹⁰ Реформирование Вооруженных сил РФ.
<http://www.rian.ru/infografika/20091201/196479368.html>

приблизително 900 в активните артилерийски формирования и 6 600 минохвъргачки, от които около 2 600 в активните формирования¹¹.

Основните артилерийски системи на въоръжение са 122-mm гаубица Д-30, 130-mm оръдие М-46, 152-mm оръдие - гаубица Д-20, 122-mm самоходна гаубица 2С-1, 152-mm самоходна гаубица 2С-3, 2А36, 2А65, 2С-5, 2С-19, 2С-7.

*Ракетен комплекс "Искандер – К"
по време на военното изложение МАКС 2007*

Руският оперативно-тактически ракетен комплекс **9К-720 „Искандер“ (SS-26)** се създава в условията на действие на Договора за ракетите със среден и малък обсег от 1987 г. и отказ от използване на ядрено оръжие на театрите на военните действия от противостоящите страни¹². Във връзка с това към новия ракетен комплекс са поставени принципно нови изисквания като: използване на бойни части само с обикновено снаряжение, осигуряване висока точност на стрелбата, управление на ракетата по цялата (голяма) част от траекторията на нейния полет, възможност за поставяне в ракета на бойна част, отчитаща типа на поразяваната цел, висока степен на автоматизация на процеса на обмен на информация и управление на бойната работа. При това комплексът трябва да притежава възможност за използване на данни от системи за глобална спътникова навигация (както от руската ГЛОНАСС, така и американската НАВСТАР), да поразява подвижни и стационарни цели с висока степен на защитеност, да има повишена огнева производителност, както и ефективно да преодолява съвременните системи за проти-

¹¹ Artillery database, warfare.ru - Russian Military Analysis. Retrieved on 1 September 2008

¹² "ИСКАНДЕР" НЕ ПРОМАХНЕТСЯ. ЗАДАЧА, ПОСТАВЛЕННАЯ ПРЕЗИДЕНТОМ РОССИИ, БУДЕТ ВЫПОЛНЕНА, "Военно-промышленный курьер" №46 (262) 26 нояб. - 2 дек. 2008 года

вовъздушна и противоракетна отбрана. През 1996 г. „Искандер” за първи път е показан по руската държавна телевизия. Новият руски ракетен комплекс напълно отговаря на тези изисквания, което показват и предварителните изпитания, проведени с него през юни 2007 г. По време на тези изпитания отклонението на ракетата от набелязаната точка на попадение не превишава 1 m.

Ракетният комплекс е разработен от няколко предприятия под ръководството на Конструкторското бюро по машиностроене в гр. Коломна. Това е същото бюро, което разработва и известните ракетни комплекси „Точка”, „Точка – У” и „Ока”.

Според коментарите в редица източници^{13,14,15,16} „Искандер” представлява принципно ново поколение тактическо ракетно оръжие.

Съставът на ракетния комплекс включва: ракета, самоходна пускова установка, транспортно-зареждаща машина, машина за регламентно-техническо обслужване, командно-щабна машина, пункт за подготовка на информацията, комплект от оборудване и учебно-тренировъчни средства.

Ракета от комплекса „Искандер”

Ракетата от комплекса е твърдогоривна, едностепенна с неотделяща се при полет челна част. Тя е управляема по време на целия полет и извършва своеобразен маньовър по своята траектория. Особено активен е този маньовър на крайния участък на полета, по време на който тя подхожда към целта с висока степен на претоварване (20-30 единици), с цел да не се даде възможност за въздействие от противоракети от системата на противоракетната отбрана. За да въздействат активно на „Искандер”, тези ракети трябва да подхождат с претоварване 2-3 пъти по-голямо от това на поразяваната ракета, което в настоящето е практи-

¹³ 9K720 Iskander-M (SS-26 Stone). <http://www.globalsecurity.org/wmd/world/russia/ss-26.htm>

¹⁴ ISKANDER-E: Missile System Of The 21st Century. <http://www.enemyforces.net/missiles/iskander.htm>

¹⁵ Iskander / SS-26. <http://www.fas.org/nuke/guide/russia/theater/ss-26.htm>

¹⁶ SS-26. http://www.missilethreat.com/missiles/theworld/id.162/missile_detail.asp

чески невъзможно. Стартовата маса на ракетата е 3800 kg, а масата на полезния товар - 480 kg.

По-голяма част от траекторията на полета на ракетата е реализирана по технологията „Стелт“, чрез малка отразяваща способност, преминава на височина 50 km, което допълнително снижава вероятността за нейното поразяване. Ефектът на „невидимост“ се осъществява чрез конструктивни особености на ракетата и обработка на нейната повърхност със специални покрития.

За насочване на ракетата в целта се използва инерциална система за управление, а впоследствие захватът на целта се осъществява от автономна корелационно-екстремална оптическа глава за самонасочване. Принципът на действие се основава на формиране в оптическата апаратура на главата за самонасочване на изображение на местността в района на целта, което бордовият компютър сравнява с предварително въведеното еталонно изображение преди пуск на ракетата. Оптическата глава за самонасочване притежава висока чувствителност, както и устойчивост към съществуващите средства за радиоелектронна борба. Това позволява да се извърши пуск в безлунна нощ без допълнителна подсветка и поразяване на движещи се цели с точност 1-2 m. Според руските конструктори такава задача не може да реши никоя друга система в света освен „Искандер“.

Характерно за ракета е още, че използваната в нея оптическа система не се нуждае от сигнал от космическите радионавигационни системи, които както е известно, в кризисни ситуации могат да бъдат извадени от строя чрез радиосмущения или просто да бъдат изключени. Комплексното използване на инерциална система за насочване, апаратура за спътникова навигация и оптическа глава за самонасочване е позволило да се създаде ракета, поразяваща зададената цел почти при всякакви възможни условия.

Главата за самонасочване може да бъде поставена на балистически и крилати ракети от различни класове и типове. За поразяване на различни типове цели ракетата може да бъде снабдена с десет типа бойни части (касетажна бойна част с осколочни бойни елементи с неконтактно взривяване, касетажна бойна част с кумулативни бойни елементи, касетажна бойна част със самонасочващи се бойни елементи, касетажна бойна част с обемнодетониращо действие (термобарична бойна част), осколочно-фугасна бойна част, фугасно запалителна бойна част и бойна част, проникваща на голяма дълбочина. Касетажната бойна част се взвежда на височина 0,9 до 1,4 km, където от нея се отделят и продължават своя стабилизирани полет бойните елементи с различно действие. Те са снабдени с радиодатчици, осигуряващи техния подход над целта на височина 6-10 m от нея.

А
П

Самоходната пускова установка служи за съхраняване и транспортиране на две ракети, за тяхната предстартова подготовка и пуск към целта в сектор $\pm 90^\circ$ спрямо направлението на нейното положение на местността. Тя е напълно автономна и е разположена на колесно шаси 8x8 с повишена проходимост (МАЗ-79306 „Астролог“), което осигурява нейната висока мобилност. Пусковата установка осигурява автоматично определяне на собствените координати, обмен на данни с всички управленски звена, бойно дежурство, съхранение и подготовка на ракетите за пуск при хоризонтално положение, а също и техния единичен или залпов пуск. Времето за престой на стартова позиция от момента на начало на подготовката до началото на движението след пуск не превишава 20 min, интервалът между пусковете на първата и втората ракета е не повече от една минута. За осъществяване на пуск не са необходими специално подготвени в инженерно и топогеодезично отношение стартови позиции. Пуск може да се осъществи в режим „готовност от марш“, при което пусковата установка заема набелязаната площадка от марш. Разчетът от трима души, без да напуска кабината, извършва подготовката и пуска на ракетата. След пуска установката излиза на пункт за презареждане с нови ракети и се намира в готовност за нанасяне на повторен ракетен удар от произволна друга позиция.

Пускова установка от комплекса „Искандер“

Оперативно-тактическият ракетен комплекс „Искандер“ е интегриран с различни системи за разузнаване и управление. Той е в състояние да получава информация за целите от спътник, разузнавателен самолет, разузнавателен безпилотен летателен апарат на своя пункт за подготовка на информацията. На пункта се определя полетното задание за ракетата и се осъществява подготовка на еталонната информация за двете ракети. По радиоканали тази информация се транслира до командно-щабните машини на командира на дивизиона и командирите на батареи, а от там и на пусковите установки. Команда за пуск може да пос-

тъпи от командно-щабните машини или от пункта за управление на старши артилерийски началник.

От създаването си до сега „Искандер” има няколко версии. Това са:

- „Искандер” – базова руска версия с далекобойност 280 km;
- „Искандер-М” – версия за руските въоръжени сили с далекобойност от 100 до 400 km с възможност за увеличаване на далекобойността до 500 km;

- „Искандер-Е” – експортен вариант, съобразен специално с ограниченията на Режим за контрол на ракетните технологии от 1987 г., с далекобойност от 50 до 280 km, представен за първи път през 1999 г.;

- „Искандер-К” (Р-500) – крилата ракета, тествана за първи път през 2007 г., с далекобойност 500 km. Приета за производство от 2009 г.

Според експертите след извършване на определени подобрения и усъвършенствания крилата ракета може да достигне далекобойност 1000 km.

Според британския Институт за международни стратегически изследвания, „Искандер-М” е изпитан в реални бойни условия по време на войната през 2008 г. в Южна Осетия и в Грузия, при което той е показал висока степен на ефективност при поразяването на военни цели и инфраструктурни обекти¹⁷.

Руските военни специалисти определят „Искандер” като „оръжие за сдържане” в локалните конфликти, а за страни със сравнително малка територия дори и като стратегическо оръжие.

Руското външнотърговско обединение „Рособоронекспорт” през октомври 2008 г. съобщи¹⁸, че Сирия, Обединените арабски емирства, Малайзия и Индия са сред страните, които проявяват интерес към „Искандер – Е”, и че Русия търси купувачи сред страни като Алжир, Кувейт, Сингапур, Виетнам и Южна Корея. До момента „Рособоронекспорт” винаги е отказвало техния експорт за страни като Сирия и Иран, независимо от многобройните запитвания от тяхна страна.

300-mm реактивна система за залпов огън (РСЗО) **9К58 „Смерч”** е известна на експертите отдавна^{19,20}. Тя е предназначена за поразяване на живата сила, бронирана и небронирана техника по време на марш и на позиции, артилерийски батареи, командни пунктове, свързочни възли и други цели. Бойната машина е създадена на базата на шаси МАЗ-

¹⁷ Russia's rapid reaction. The International Institute for Strategic Studies Volume 14 Issue 07 September 2008 Georgia crisis special issue

¹⁸ "ROSOBORONEXPORT" State Corporation. Latest News.

<http://www.rosoboronexport.ru/>

¹⁹ Оружие России. «Смерч» (9К58), 300-мм реактивная система залпового огня.

<http://www.arms-expo.ru/site.xp/049050052054124049051048052.html>

²⁰ Информационная система Ракетная техника. 300-мм реактивная система залпового огня 9М55 "Смерч". <http://rbase.new-factoria.ru/missile/wobb/smerch/smerch.shtml>

543М с колесна формула 8x8. Има 12-цилиндров V-образен дизелов двигател с мощност 520 к.с. Машината е снабдена с пускова установка с дванадесет направляващи тръби.

300-мм РСЗО „Смерч“

Траекторията на полета на снаряда на активния участък от траекторията се коригира както в разстояние, така и по направление. В състава на бойния комплект влизат реактивни снаряди 9М55Ф с отделяща се осколочно-фугасна бойна част, 9М55К с касетъчна бойна част с осколочни бойни елементи, 9М55К1 с касетъчна бойна част със самонасочващи се бойни елементи за поразяване на бронираната техника на противника. Презареждането се извършва чрез транспортно-зареждаща машина. „Смерч“ притежава различни видове суббоеприпаси за касетъчна бойна част, включително осколочно-фугасни бойни елементи, запалителни и противотанкови и противопехотни за дистанционно миниране.

Редица принципно нови технически решения, използвани в конструкцията на реактивния снаряд, позволяват на неговите конструктори да го отнесат към съвършено ново поколение оръжие от този тип. Залпът на 12 ракети, снабдени с касетъчна бойна част със 72 осколочно-фугасни гранати, накрива площ от 400 000 до 672 000 m².

В резултат на използването на система за управление на полета точността на „Смерч“ е повишена 2 пъти (не превишава 0,21 % от разстоянието на стрелбата, тоест около 150 m, което го приближава до показателите на стволната артилерия), а групираността на стрелбата - 3 пъти.

РСЗО „Смерч“ е приета на въоръжение в Съветската армия през 1987 г. Днес тя се използва от Руската, Украинската, Белоруската, Алжирската и Кувейтската армия, както и от въоръжените сили на Обединените арабски емирства. Правителствата на Туркменистан, Азербайджан

байджан, Казахстан, Индия и Китай демонстрират интерес да се сдобият със „Смерч“ за нуждите на своите въоръжени сили.

300-mm модул реактивен снаряд 9М55К има дължина 7,6 m, тежи 800 kg и може да се комплектува с различни типове бойни части: осколочно-фугасна, обемнодетонираща (термобарична), с кумулативни бойни елементи, със самонасочващи се противотанкови бойни елементи, запалителна. По неофициални данни съществуват разработени ядрена бойна част (от 10 до 100 kt) и неутронна бойна част.

Коригирането на полета на реактивния снаряд по курс и тангаж се извършва с помощта на газодинамични кормила, чиито приводи се задействат от газ под високо налягане на бордовия газгенератор. Важен принос за повишаване на бойната ефективност на РСЗО „Смерч“ има автоматизираната система за управление на огъня „Виварий“. Системата притежава компютър Е-715-1.1, който задава полетните данни на бойната машина. Залпът на 12 снаряда се извършва за 38-40 s, след което пусковата установка се зарежда от транспортно-зареждащата машина 9Т234-2.

През 1989 г. беше произведен модернизирания вариант на РСЗО с нова бойна машина (експортният вариант е с индекс 9А52-2). Въведена е допълнително апаратура за бойно управление и свързка, което осигурява допълнително автоматизирано високоскоростно приемане и предаване на информация и нейната защита от несанкциониран достъп, визуализация на информацията и нейното съхраняване, автономно топогеодезическо привързване на бойната машина на местността с отбелязване на електронна карта, автоматизирано определяне на данните за стрелба и данните за полетното задание, насочване на пакета от направляващи без излизане на разчета от кабината.

При тези условия далекобойността се определя от 20 до 90 km, вместо досегашните 70.

До сега са разработени няколко варианта на „Смерч“²¹:

- 9А52 – базов вариант с далекобойност 70 km;
- 9А52-2 – модернизирания вариант с далекобойност 90 km;
- 9А52-4 – олекотен вариант, аеромобилна версия на автомобил КамАЗ-6350 с модул пакет от 6 направляващи, показан за първи път през 2007 г.;
- 9А52-2Т – експортен вариант на автомобил „Татра Т816“ колесна формула 10x10;
- РНЛ96 – китайска версия, на автомобил „Ваншан WS-2400“, колесна формула 8x8;

²¹ Новая модификация системы «Смерч» будет представлена на «МАКС-2007», 17 августа 2007. <http://www.rian.ru>

- РНЛ03 или Туре А100 – китайска версия с пакет от 10 направляващи.

От своето постъпване на въоръжение в руската армия през 1987 г. до настоящия момент „Смерч” винаги е представлявал интерес за армиите на редица страни по света. Според различни източници повече от 10 страни притежават мощната реактивна система. Между тях са Алжир, Азербайджан, Беларус, Индия, Кувейт, Китай, Туркменистан и Украйна. Редица други страни, като Венецуела, имат поръчки за нейното закупуване.

Всички оценяват безспорните преимущества на „Смерч” – многофункционалност, маневреност, високата надеждност, точност и мощност. Ако трябва образно да поясним неговите възможности, трябва да кажем, че залпът на една батарея от шест смерча е в състояние да спре движението на една цяла дивизия или да унищожи един средно голям град.

155-mm самоходна гаубица „Мста-С” с индекс 2С-19 е съвременна руска самоходна гаубица²². Тя е предназначена за унищожаване на тактически ядрени средства, артилерийски и минохвъргачни батареи, танкове и друга бронирана техника, противотанкови средства, жива сила, средства за противовъздушна и противоракетна отбрана, пунктове за управление, както и за разрушаване на полеви фортификационни съоръжения, възпрепятстване на маньовъра на противника в дълбочина. Анализът на данните за гаубицата от различни източници показва^{23,24,25}, че тя е основна стволна артилерийска система в руската артилерия и ще остане такава в близките 10-15 години.

Гаубицата е приета на въоръжение през 1989 г. За първи път е демонстрирана публично през август 1992 г. Нейното разработване започва с идеята да замени 152-mm самоходна гаубица 2С-3 „Акация”. Главен конструктор на новата гаубица е Юрий Василиевич Томашов. Основен разработчик е „Уралтрансмаш”, а впоследствие - специален завод в гр. Стерлитамак (Башкирия). Ходовата част на установката е аналогична на тази на танк Т-80. Гаубицата притежава автоматизирана система за зареждане и съхраняване на снарядите. Целият боекомплект е разположен в купола. Той се състои от 50 изстрела (20 осколочно-фугасни и 30 активно-реактивни снаряда), както и 300 патрона за ку-

²² Артилерия. Ру – Артиллерийская энциклопедия. 152мм самоходная гаубица 2С19"МСТА-С"

²³ Оружие России. "Мста-С", 152-мм самоходная артиллерийская установка 2С19 <http://www.arms-expo.ru/site.xp/049050053052124049051053050.html>

²⁴ Русская сила. Современное оружие. 2С19 «Мста-С» 152-мм самоходная гаубица. <http://legion.wplus.net/guide/army/ar/2s19.shtml>

²⁵ Army guide. 2С19 Мста-С. <http://www.army-guide.com/rus/product1216.html>

полната картучница. Максималното разстояние на стрелбата със стандартен осколочно-фугасен снаряд е 25 000 m. Използването на осколочно-фугасен снаряд с газгенератор позволява далекобойността да се увеличи до 29 000 m.

155-мм самоходна гаубица „Мста-С”

„Мста-С” може да стреля с различни видове снаряди. Това са осколочно-фугасен снаряд ОФ-45 с далекобойност 24,7 km, осколочно-фугасен снаряд с повишена мощност ОФ-61 с далекобойност 29 km, касетъчен снаряд с далекобойност 29 km, димен снаряд и управляем по лазерен лъч снаряд „Краснопол” с далекобойност в зависимост от версията от 20 до 40 km. Създаден е също и снаряд с предавател за електронно подавяне ЗНС30. В етап на разработка е разузнавателен снаряд за предаване на изображения в реално време.

Основните тактико-технически характеристики на системата са:

- Далекобойност: 29 km снаряд с газгенератор, 36 km с активно-реактивен снаряд.
- Скорострелност: 6-8 изстрела в минута.
- Вертикален обстрел: -4° до $+68^{\circ}$.
- Хоризонтален обстрел: 360° .
- Време за привеждане в бойно положение: 2-2,5 min.

От 1989 г. до сега гаубицата претърпява различни модернизации. Съществуват следните модификации:

- 2С-19 – базов модел;
- 2С-19М1 - усъвършенствана версия, приета през 2000 г., притежаваща система за автоматично насочване на тялото и приемник на руската система за глобална навигация ГЛОНАСС;
- 2С-19 М1-155 – 155-мм експортен вариант на 2С-19М1, снабдена с оръдейно тяло с дължина 52 калибъра, съгласно стандартите в НАТО. Максималната далекобойност на тази модификация е 40 km и повече;

- 2С-30 „Исет” – усъвършенствана версия, разработена само на ниво прототип;
- 2С-33 „Мста – СМ”;
- „Мста-К” – колесен вариант, базиран на автомобил „Краз – Сибир” 8х8. Разработен само на ниво прототип;
- „Коалиция-СВ” – проект за нова артилерийска система за руските въоръжени сили. Прототипът се състои от шасито на 2С-19 и модернизиран купол, снабден с две 152-mm оръдейни тела.

Новият проект на артилерийската система „Коалиция – СВ”

Руската армия използва „Мста-С” по време на войната в Чечения, без обаче да използва управляемите снаряди „Краснопол”. Военното ръководство прецени, че тяхното използване ще бъде прекалено скъпо и неефективно за този театър на военните действия²⁶.

Освен в Руската армия гаубиците са на въоръжение в армиите на Белорусия, Индия, Украйна, Етиопия и др.

Автоматизирани системи за управление

В настоящия момент има множество системи и комплекси за управление на ракетните войски и артилерията²⁷. Това са: интегрирана автоматизирана система за управление на ракетните войски на военния окръг (фронта), мобилен пункт за управление на ракетните войски на военния окръг (фронта), автоматизирана система за управление на ракетна бригада, командно-щабни машини от оперативното звено за уп-

²⁶ Warfare.ru. Анализ вооруженных сил России. Каталог / артиллерия / 2с19 "мста-с". <http://warfare.ru/rus/?lang=rus&catid=240&linkid=1562>

²⁷ Издательский дом Оружие и технологии. Ракетно-артиллерийское вооружение сухопутных войск. Системы и комплексы управления ракетными войсками и артиллерией. http://www.orteh.com/rus/products/catalogue/books/02.php#6_1

равление на сухопътните войски МП01М, МП02М, МП03М, автоматизирана система за управление на земната артилерия, усъвършенствана система за автоматизирано бойно управление на ракетна бригада 1К120 „Вискоза”, комплекс от средства за автоматизация управлението на ракетна бригада 9С729М „Слепок – М”, система за управление на реактивна бригада 1К123 „Виварий”, автоматизирана система за управление на огъня на стволната артилерия, минохвъргачките и РСЗО „Капустник – Б”, различни други модификации на „Капустник – Б”, автоматизирана система за управление на насочването и огъня на РСЗО „Успех – Р”, автоматизирана система за управление на насочването и огъня на буксирните артилерийски системи „Успех – Б”, комплекс от средства за управление на огъня на самоходната артилерия 1В12-3 „Машина-М”, автоматизирана система за управление на насочването и огъня на самоходната артилерия 1В514-1, автоматизирана система за управление на насочването и огъня на самоходната артилерия „Успех-С”, преносим комплекс за автоматизирано управление на огъня на буксирната батальонна артилерия 1В160 „Рига”, комплекс от средства за автоматизирано управление на огъня 9С729М1, командно-щабна машина на дивизиона 1В16М1, системи за топогеодезическо привързване и навигация за колесни и верижни системи.

Принципна схема на АСУОА "Капустник-Б"

Основната автоматизирана система за управление на огъня на артилерията е „Капустник-Б”. Тя е разработена във Военния научноизс-

ледователски институт „Сигнал” в град Ковров²⁸. Представява автоматизирана система за управление от ново поколение с висока степен на „интелигентност”. Предназначена е за автоматизирано управление на огъня на подразделенията (батарея, дивизион) и формирования (полк, бригада) от стволната артилерия, РСЗО от всякакъв калибър, както руска, така и чуждестранно производство. Осигурява функциониране на бойните подразделения в реален мащаб на времето с използване на данни от всички видове разузнаване, приемане и обработка на информацията за десетки цели в интерес на реактивната стволна (самоходна и буксирна) артилерия и минохвъргачките. Системата осигурява надеждно управление на огъня на всички видове артилерийски системи.

„Капустник-Б” включва унифициран пункт за управление на огъня 1В153 на база на колесно шаси на автомобил „Урал-373” и унифициран командно-наблюдателен пункт 1В152 на база на шаси на БТР-80.

Унифициран командно-наблюдателен пункт 1В152

²⁸ "Капустник-Б", ВНИИ "Сигнал" <http://www.signal.kovrov.ru/ru/kapustnik.shtml>

Унифициран пункт за управление на огъня 1В153

Радио- и проводните свързочни канали и каналите за предаване на данни осигуряват съвместната работа на двете машини с висшестоящите и взаимодействащите пунктове за управление, средства за разузнаване и огневите средства и с оръдейните автоматизирани системи за насочване и управление на огъня. Двете машини са многофункционални и могат да се използват с различно предназначение. 1В153 се използва като команден пункт за управление на командира на дивизиона (батареята), пункт за управление на огъня на началника на щаба на дивизиона (старши офицера на батареята, командира на огневия взвод), като команден пункт (пункт за управление) на командира (началника на щаба) на артилерийски полк и бригада и пункт за управление на артилерийското разузнаване.

1В152 може да се използва като преден командно-наблюдателен пункт на командира на дивизиона (батареята), преден разузнавателен пункт, пункт за управление на огъня на дивизион (батарея) от самоходната артилерия.

Възможностите на „Капустник-Б” осигуряват в автоматизиран режим комплексното решаване на задачите по управление на огъня на артилерийските системи от момента на разузнаване и анализиране на данните за целта до определяне на точките на мерене, насочване и откриване на огън и коригиране на огъня по целта. Освен това „Капустник-Б” позволява да се управлява движението на подразделение при марш, неговото развърщане от движение на неподготвена огнева позиция, приемане на данни от техническите средства за далечно разузнаване и водене на разузнаване със собствени средства. Бойните възможности на „Капустник-Б” и нейните модификации осигуряват водене на разузнаване и определяне на координатите на целите, тяхната пристрелка, наблюдение на бойното поле и резултатите на стрелбата, както и коригиране на огъня. Тя решава всички задачи по планиране и управление на огъня на дивизиона (батареята), определяне на изходните данни за стрелба по неподвижни и движещи се цели. Дава възможност за лазерна подсветка при стрелба с коректируеми боеприпаси.

Според руските специалисти от Военния научноизследователски институт „Сигнал”, използването на „Капустник-Б” съвместно с модернизирани огневи системи, снабдени с автоматизирана система за управление на насочването и огъня „Успех”, повишават общата ефективност на огневото подразделение с 20-30 %. При това времето за подготовка на огъня по целта се съкращава 6 пъти, точността на огъня и вероятността за поразяване на целта се повишават съответно с 20-30 и 30-40 %. Освен това се повишава жизнестойчивостта на подразделението в условията на огнево противоборство за сметка на своевременната

смяна на огневите позиции преди нанасяне от противника на ответен удар. При това се запазва управлението на подразделението в хода на преместването на нова позиция.

Бойна подготовка

За усъвършенстване на професионалната подготовка на артилерийските офицери се използват различни форми и методи на обучение²⁹. Това са конкурси за полева натренираност, общоармейски състезания за командири на артилерийски батареи, конкурси за най-добро решаване на задачи по стрелба и управление на огъня, тренировки по бойна работа на техника от офицерски разчети, изпълнение на индивидуални огневи задачи и др. Състезанията с командирите на батареи се провеждат ежегодно, а конкурсите за полева натренираност с командирите на дивизиони – един път на две години. На тези състезания участват артилериисти от всички военни окръзи, морската пехота, въздушно-десантните войски и Вътрешни войски на Министерството на вътрешните работи.

Като цяло мероприятията по бойната подготовка на ракетните войски и артилерията са насочени към повишаване на професионализма на офицерския състав и качествена подготовка на ракетните и артилерийски части и подразделения³⁰. Реалното състояние на въоръжението и техниката обаче и степента на окомплектованост с личен състав на артилерийските формирования не осигурява в пълна степен изпълнението целия обем от възлаганите им задачи. Поради недостатъчно финансиране на научноизследователските и опитно-конструкторски работи, както и поради забавянето на доставянето във войските на съвременни образци въоръжение и военна техника, се получи разбалансиране между средствата за огнево поразяване, системите за разузнаване и системите за автоматизирано управление на огъня. По думите на бившия командващ войските генерал-полковник Зарицки³¹ повече от 30 % от техниката е преминала установените пределни срокове за експлоатация, около 25 % се нуждаят от среден или капитален ремонт, а обемът от финансиране на сервизното обслужване и капиталните ремонти осигурява потребностите на войските едва на 20 %. Делът на съвременните образци и комплекси въоръжение и военна техника е незначителен и

²⁹ Н. Д. Фролов, М. Ф. Семенов, Л. А. Харкевич. ОРГАНИЗАЦИЯ БОЕВОЙ И КОМАНДИРСКОЙ ПОДГОТОВКИ В ЧАСТЯХ И ПОДРАЗДЕЛЕНИЯХ РВ И А. Методические рекомендации. Издательство ТГТУ, 2002

³⁰ Оружие России. Уровень боевой подготовки ракетных войск и артиллерии повысился. <http://www.arms-expo.ru/site.xp/049057054048124053051048051.html>

³¹ Владимир ЗАРИЦКИЙ. ОТ ОГНЯ ИЗ ТЮФЯКОВ ДО РАКЕТНЫХ КОМПЛЕКСОВ. "Военно-промышленный курьер" №44 (210) 14 - 20 ноября 2007 года

представлява около 30 % в огневата подсистема и около 10 % в подсистемата на разузнаването.

А
П

Заклучение

Русия има значителни традиции в производството, развитието и използването на ракетни и артилерийски системи. Руските ракетчици и артилеристи през последните десетилетия са диктували световните тенденции в развитието на рода войска. Руската армия се намира в процес на решителна реформа, която пряко засяга и ракетните войски и артилерията.

Независимо от всички обстоятелства, руските ракетни войски и артилерия са били, са и ще продължават да бъдат главна огнева сила в руската армия. За това говорят усилията, които полагат всички политически, държавни и военни ръководители на държавата, армията и военнопromишления комплекс.

ПРЕГЛЕД НА ЧУЖДЕСТРАННИИ ПЕЧАТ

ИНТЕРВЮ НА НАЧАЛНИКА НА РВ И А ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ С. В. БОГАТИНОВ ЗА ВЕСТНИК "ВОЕННО-ПРОМЫШЛЕННЫЙ КУРЬЕР"

Генерал-лейтенант Сергей Василевич Богатинов е роден на 25 октомври 1956 година в село Октябрьский в Устьяновски район на Архангелска област. През 1978 г. завършва с отличие Ленинградското висше артилерийско командно училище «Червения октомври». След това служи в Киевски и Туркестански военен окръг като командир на взвод, командир на батарея, началник на щаба, заместник и командир на артилерийски дивизион. През 1980 и 1986 година взема участие в бойните действия на територията на Демократична република Афганистан. През 1989 г. завършва с отличие Военната артилерийска академия «Калинин», след което е назначен за командир на самоходен артилерийски дивизион, а от 1991 г. – за заместник-командир на гвардейската оръдейна артилерийска бригада в Групата съветски войски в Германия. От 1994 г. повече от две години командва учебна артилерийска бригада в Московския военен окръг.

След завършване на Военната академия на Генералния щаб на Въоръжените сили на Руската федерация през 1998 г. е назначен на длъжността замес-

тник-началник на Ракетни войски и артилерия, а впоследствие – началник на щаба на ракетните войски и артилерия на Сибирския военен окръг.

През 2002 г. е назначен за заместник-началник, а след това и за началник на щаба – първи заместник-началник на Ракетните войски и артилерия на Въоръжените сили на Руската федерация.

С указ на президента на Руската федерация от 10 септември 2008 г. е назначен за началник на Ракетни войски и артилерия на Руската федерация.

Женен е и има дъщеря и син - офицер. Награждаван е с орден «За военни заслуги» и осем медала.

- Сергей Василевич, какво представляват в момента ракетните войски и артилерията на Въоръжените сили на Руската федерация? Какви са тяхната структура и задачи? Какво прави уникални тези войски?

Ракетните войски и артилерията имат славен път на развитие, от топовете, защитавали Москва от нашествието на хан Тохтамиш, до съвременните ракетни комплекси «Искандер М», системите за залпов огън «Смерч» и «Ураган», самоходните гаубици «Мста» с автоматизираните системи за управление и насочване на огъня, с които е въоръжена съвременната армия на Русия.

Днес Ракетните войски и артилерията, като род войски, са основната огнева сила на Сухопътните войски. Ракетните войски включват в своя състав съединения и части, оборудвани с ракетни комплекси както от тактическото, така и от оперативно-тактическото звено.

По своята структура артилерията се подразделя на батальонна, полкова, дивизионна, армейска и фронтова артилерия. Както знаете, в съответствие с новата конфигурация в облика на Въоръжените сили на Руската федерация Сухопътните войски ще преминат към бригадна система, с което задачите, които преди се възлагаха на полковата и дивизионната артилерия, ще се изпълняват вече от бригадната артилерия. Следва да се отбележи, че формирования на Ракетните войски и артилерията са включени и в състава на Бреговите войски на Военноморския флот, Въздушнодесантните войски, а така също във Вътрешните войски на Министерството на вътрешните работи на Русия.

Ако говорим за задачите, които изпълняват РВ и А, то те са твърде разнообразни. Ракетните войски и артилерията решават задачите по огневото и ядреното поразяване на противника в различни операции и бойни действия, освен това изпълняват и специални задачи, като например дистанционно миниране на местности и обекти, светлинно осигуряване на действията на войските, задимяване и заслепяване на обектите на противника, разпръскване на предаватели за радиосмущения и разпространение на агитационни материали.

Уникалността на нашия род войски се състои в това, че Ракетните войски и артилерията са в състояние да изпълнят поставените задачи

независимо от сезона, времето от денонощието, географските и метеорологичните условия, при това РВ и А се отличават с висока маневреност, огнева мощ, точност и своєвременност при нанасянето на ударите.

- Какви видове въоръжение и военна техника са на въоръжение в РВ и А? С какво те превъзхождат западните образци?

На въоръжение в РВ и А на Въоръжените сили на Руската федерация са оперативно-тактически и тактически ракетни комплекси, реактивни системи за залпов огън, противотанкови ракетни комплекси, самоходни и буксирни артилерийски оръдия, комбинирани артилерийски оръдия и миномети, а така също средства за разузнаване, управление и бойно осигуряване. Много от тях превъзхождат в редица отношения западните образци. На първо място това са оперативно-тактическият ракетен комплекс «Искандер», който се характеризира с повишена далекобойност и точност; противотанковите ракетни комплекси «Хризантема» и «Корнет», които превъзхождат своите западноевропейски аналози по далекобойност и бронепробиваемост.

- Какви задачи е способен да решава ракетният комплекс «Искандер» и как, според Вас, може да бъде решена задачата, поставена от президента на Руската федерация Д. Медведев по разполагането на ракетния комплекс «Искандер» в Калининградска област? Могат ли войските и ракетният комплекс «Искандер» да решат тази задача?

Ракетният комплекс «Искандер» е в състояние да решава различни задачи по унищожаването на наземни (брегови), стационарни и подвижни обекти, а в особени случаи – важни или потенциално опасни квазистационарни обекти преди те да напуснат заеманата позиция (район, рубеж, пункт) на разстояние от 400 и повече километра. Основните характеристики, определящи поразяващата способност на снаряжението, са конструктивно заложените в него далекобойност, точността на насочването към целта, приближаването при поразяването на някои типове обекти до характеристиките на ядрено оръжие със свръхмалка мощност, възможността за поразяване на обекти (цели) в сложни хидрометеорологични условия и при радиоелектронно противодействие от страна на противника.

Задачата на президента на Руската федерация за разполагане на ракетния комплекс «Искандер» в Калининградска област, при необходимост, ще бъде изпълнена в набелязания срок.

Военните части, въоръжени с ракетния комплекс «Искандер», предвид тактико-техническите характеристики на комплекса, са в състояние да решават напълно поставените пред тях задачи. Освен това е в ход подготовката на специалисти по новия комплекс.

- Доколко планомерно се осъществяват доставките на «Искандер» в нашите войски? Доволен ли сте? Какви са перспективите в това отношение и как се изпълнява държавната поръчка по другите видове въоръжение?

Доставянето във войските на оперативно-тактическия ракетен комплекс «Искандер» се осъществява в строго съответствие с Държавната програма за въоръжаване. Що се отнася до перспективите, до края на 2015 година ние планираме да разполагаме в бойния състав на ракетните войски и артилерията с няколко ракетни бригади, въоръжени с ракетен комплекс «Искандер».

При другите видове въоръжение ситуацията е аналогична, държавната отбранителна поръчка се изпълнява в заплануваните срокове и няма никакви предпоставки за срив в това отношение.

- Какви нови артилерийски системи и ракетни комплекси можем да очакваме в армията в перспектива? Доколко успешни са усилията на нашата наука в тази област?

В най-близка перспектива очакваме да постъпят във войските модернизирани реактивни системи за залпов огън «Смерч», «Ураган» и «Град», които ще поразяват набелязаните цели с още по-висока точност, ефективност и на значително по-голямо разстояние, а така също редица средства за артилерийско разузнаване, управление и бойно осигуряване.

За успехите на нашата наука ще поговорим на Държавните изпитания, а ако трябва да бъда по-конкретен, през последните години нашата наука, така да се каже, «се изправя на крака». За това свидетелства броят на образците, приети на въоръжение през последните пет години, при това искам да подчертая комплексния подход към разработването и доставката на въоръжението и военната техника. Тоест, разработват се и постъпват на въоръжение не отделни образци, а комплекти въоръжение, включващи средства за поразяване, разузнаване, управление и осигуряване, способни да обезпечат разузнавателно-огневите действия на артилерията в реално време.

- Доволен ли сте от взаимодействието с нашата отбранителна промишленост? Кои предприятия от военнопромишления комплекс най-успешно си сътрудничат с РВ и А?

С научноизследователските организации и предприятията от отбранителната промишленост е постигнато изключително тясно взаимодействие. Нещо повече, това взаимодействие не се ограничава с експлоатацията на въоръжението във войските, а протича на всички етапи

А
П

от жизнения цикъл на образците въоръжение, включително етапите на създаване и модернизация.

Що се отнася до предприятията от военнопromишления комплекс, бих казал, че те не просто «сътрудничат», а успешно работят в услуга на интересите на развитието на въоръжението и военната техника. Към тази група предприятия бих отнесъл: ФГУП «КБ Машиностроения», ГУП ГНПП «Сплав», ЦНИИ «Буревестник», ФГУП «Уралтрансмаш», ГУП «КБ Приборостроения», ОАО «Стрела», КБ «Луч», ОАО «Радиозавод» (гр. Пенза) и много други.

- Какви проблеми стоят в момента пред РВ и А на въоръжените сили с оглед на повишаването на тяхната боеготовност?

За да бъде издигнато на ново качествено ниво състоянието на ракетните войски и артилерията, да се повиши боеготовността им, е необходимо решаването на редица изключително важни задачи: първо, да се автоматизират процесите за управление на силите и средствата на РВ и А, да се увеличи броят на съвременните комплекси от средства за автоматизация, с които разполагат войските; второ, да се увеличат възможностите на средствата за разузнаване на РВ и А, те да бъдат приведени в съответствие с възможностите на средствата за огнево поразяване; трето, системата на въоръжението и военната техника, организационната структура на родовете войски да се приведат в съответствие с новите изисквания към бойното използване на РВ и А в съвременните форми и начини за водене на операции.

Искам да отбележа, че тези задачи се решават и в момента, така например, взетите на въоръжение и разработваните комплекси от средства за автоматизация позволяват 2-3 пъти да се повиши оперативността на управлението и съответно задачите по поразяването на мобилни, радиоизлъчващи и други важни обекти (цели) се решават в реален режим за водене на бойни действия.

- Какво е социалното самочувствие на военнослужещите от РВ и А? Как се изпълняват социалните програми?

Решението на въпросите по социалната защита на военнослужещите и техните семейства оказва голямо влияние върху моралното състояние, настроението на личния състав, отношението на хората към изпълнение на техния служебен дълг.

Видими са положителните промени в настроенията на личния състав на ракетните войски и артилерията, подобрява се моралната атмосфера във воинските колективи. По-голямата част от военнослужещите изразяват готовност за участие в решаването на учебно-бойни и бойни

задачи, сигурни са в своята способност да изпълнят тези задачи, стремят се да усъвършенстват военнопрофесионалното си майсторство.

Един от най-важните показатели за нивото на изпълнение от страна на държавата на социалните гаранции и права на военнослужещите е решаването на жилищния въпрос. Тук е налице позитивна динамика. При това не можем да не отбележим, че повечето от жилищата на военнослужещите са получени по президентската програма «15+15». Това значително увеличаване на броя на жилищата за военнослужещи позволява да бъдат обезпечени с жилища подлежащите на уволнение и достигнали пределната възраст за служба в армията.

Позитивно върху социалното самочувствие се отразява повишаването на паричното възнаграждение на военнослужещите с 9 % от 1 февруари т.г. (б.ред. 2009 г.) и с 9 % от 1 октомври 2008 г. Освен това от 1 януари 2008 г. е увеличено допълнителното възнаграждение за работа със секретни документи на редица категории военнослужещи. Предвижда се и по-нататъшно поетапно повишаване на паричното възнаграждение на военнослужещите през 2009-2011 г.

През тази година (б.ред. 2009 г.) със заповед на министъра на отбраната на Руската федерация на военнослужещите с многодетни семейства бе оказана еднократна парична помощ.

Положително върху морално-психологическото състояние на военнослужещите и техните семейства влияят и лечението и почивката в санаториумите на Министерството на отбраната на Руската федерация.

Значително влияние върху личния състав оказаха и проведените мероприятия по изграждането и развитието на Въръжените сили. Ролята на важни позитивни фактори изиграха и стабилното финансиране на Въръжените сили, мерките по увеличаване на Държавната отбранителна поръчка, всестранното осигуряване на войските.

Морално-психологическото състояние на личния състав на ракетните войски и артилерията в момента осигурява изпълнението на всяка поставена пред тях задача.

- Как действа в РВ и А програмата за поетапен преход на воинските части и подразделения на Въръжените сили към професионализация на армията?

Този преход е едно от най-значимите мероприятия, провеждани в РВ и А. Програмата за поетапен преход към професионална армия постоянно се усъвършенства. Натрупаният опит непрекъснато се изучава и обобщава. Изводите, направени въз основа на анализа на провежданите мероприятия, намират практическо приложение както в сферата на планирането, така и във всекидневната работа. В частност в основата на преминаването към професионално окомплектуване на съединенията

А
П

и воинските части на РВ и А е положено изпреварващо преустройство на инфраструктурата на военните градчета и преди всичко на общежитията за професионалните сержанти и войници на служба.

Предвид на това, че професионалният войник е избрал службата в армията за своя професия, ние преминахме към нови програми за обучение по бойна подготовка, разработени за съединения и воински части от РВ и А, чийто състав е изцяло професионален. Това осигурява постоянно повишаване на нивото на подготовка на професионалния войник. Освен това, в учебните центрове на РВ и А се организира подготовка (преподготовка) на професионалните войници, което води до значително повишаване на техния професионализъм.

Като краен резултат всичко това ни позволява да имаме сержанти и войници, които са истински професионалисти в областта на военното дело.

Голямо значение се отдава на усъвършенстването на учебната материално-техническа база за бойна подготовка на съединенията и воинските части на РВ и А, преминали към професионален модел на комплектуване.

С АРТИЛЕРИЯТА – В НОВИЯ ВЕК

Фьодор Бондаренко, в. «Красная звезда».

В навечерието на професионалния празник на артилеристите и ракетчиците на въпросите на в. „Красная звезда“ отговаря началникът на Ракетните войски и артилерията на Въоръжените сили на Руската федерация генерал-лейтенант Сергей БОГАТИНОВ.

- Сергей Василевич, каква беше 2008 учебна година за Ракетните войски и артилерията? Какво успяхте да постигнете?

Съединенията и частите на Ракетните войски и артилерията успяха да проведат през тази година всички запланувани мероприятия по оперативната, бойната и командирската подготовка. През август офицерите и войниците от нашия род войски участваха в операциите за постигане на мир в конфликта с Грузия. Те решават различни бойни задачи и в Северен Кавказ.

Основните ни усилия през 2008 учебна година бяха насочени към подготовката на ракетните и артилерийските съединения и части за осъществяване на бойни действия в съвременни условия.

С ракетните и реактивните съединения и части бяха проведени тактически учения както на полигона „Капустин Яр“, така и на полигоните

на военните окръзи, които включваха и изстрелване на бойни ракети. За пръв път беше проведено тактическо учение с част, въоръжена с ракетния комплекс «Искандер». Всички бойни изстрелвания на ракети и реактивни снаряди бяха успешни и получиха висока оценка с оглед на времето, точността и техническото изпълнение.

През годината практически всички артилерийски части бяха двукратно изведени на полигоните за провеждане на лагер-сбор. Целта беше отработването на механизма на съгласуване чрез провеждането на тактически учения, контролни занятия и тренировки по управление на огъня, завършващи с бойна стрелба.

Според резултатите от 2008 год. за първенци, даващи тон в носенето на воинската служба, считам частите под командването на полковниците Николай Риженков и Александър Цалцалко (Приволжско-Уралски военен окръг), Мунир Гайнулин и Александър Петров (Северокавказки военен окръг) и много други.

За усъвършенстването на професионалната подготовка на офицерите се използват различни форми и методи на обучение. Сред най-ефективните форми са състезанията по полева подготовка за командири на дивизиони и техните заместници, състезанията между командирите на артилерийски батареи, състезанията по полева подготовка за най-добро решение на задачите по стрелба и управление на огъня, тренировки по бойна работа с техниката на офицерски разчети, практическото изпълнение на редица индивидуални задания и т.н.

Стана традиция провеждането на Общармейски състезания на командирите на артилерийски батареи, чийто заключителен етап за 2008 година се състоя на 33-ти артилерийски полигон на Ракетните войски и артилерията в гр. Луга, Ленинградска област. Офицерите - финалисти, представящи военните окръзи, морската пехота, Въздушнодесантни войски, Вътрешни войски на Министерството на вътрешните работи, се състезаваха по тактическа подготовка, стрелба и управление на огъня, управление на техниката, огнева и физическа подготовка. Всеки от участниците се отчиташе за реалното състояние на нещата в своето подразделение, за състоянието на въоръжението и военната техника.

Победител в Общоруските състезания на командирите на артилерийски батареи стана старши лейтенант Сергей Шадрин (Артилерийска академия), второ място зае капитан Игор Никифоров (Въздушнодесантни войски), трето - старши лейтенант Дмитрий Щеников (Приволжско-Уралски военен окръг).

През 2008 година след продължително прекъсване беше възобновено и състезанието по полева подготовка сред батареите. В това състезание победи самоходната артилерийска батарея от Северокавказкия военен окръг с командир старши лейтенант Рафик Исламов.

А
П

- *Смята се, че в конфликтите на бъдещето ролята на класическата артилерия и на минохвъргачките ще намалява, докато ролята на високоточното оръжие ще нараства. Съгласен ли сте с това?*

Убеден съм, че ролята на класическата артилерия и минохвъргачките няма да намалее нито в настоящите, нито в бъдещите конфликти. При августовския конфликт в Южна Осетия 90 процента от всички задачи бяха решени именно от този тип артилерия, при това с обикновени боеприпаси. Наред с това не може да не признаем нарастващата роля на високоточните оръжия. При определени условия в зависимост от характера на обектите и стоящите пред подразделението задачи използването на високоточните боеприпаси ще се окаже най-целесъобразно и ефективно.

В рамките на развитието и разширяването на мащабите на използване на високоточното оръжие се планира поетапно привеждане на Ракетните войски и артилерията в качествено ново състояние, позволяващо използването на ракетните и артилерийските формирования в разузнавателно-огнева система (РОС), включваща всички общовойскови нива. Създаването на такава система ще благоприятства реализирането на редица качествено нови принципи, като «разузнаване – удар – маньовър», «изстрел (залп) – унищожаване на целта». Това ще доведе до преразглеждане на такива традиционни понятия, като «изтощаване», «огнево наблюдение» и дори «подавяне». Масираното използване на високоточно оръжие ще позволи преминаването към еднократно и гарантирано поразяване на най-важните обекти още преди встъпването в бой на общовойсковите групировки.

Миналата година завършиха успешно държавните изпитания на базовия комплект на единната система за управление на тактическо звено. Системата за автоматизирано управление на Ракетните войски и артилерията е нейна подсистема и позволява средствата за артилерийско разузнаване и средствата за огнево поразяване да се свържат в единно информационно пространство, което да легне в основата на изграждането на разузнавателно-огневата система на общовойсковото формирование.

- *Сергей Василевич, промени ли се през последните години погледът към тактиката на използване на Ракетните войски и артилерията във военните конфликти? Отрази ли се на тактиката конфликтът в Южна Осетия?*

Разбира се, че се промени. Ние внимателно изучаваме спецификата на бойното използване на Ракетните войски и артилерията във всички въоръжени конфликти, в това число и в Северен Кавказ и в Южна Осетия. На базата на направения анализ внесохме и внасяме редица промени в тактиката на действията, във формите и начините за бойно използ-

ване на рода войски. Основно тези промени касаят действията на подразделенията на ракетните войски и артилерията от тактическото звено. Ние разработихме и сведохме до войските методически указания относно особеностите на бойното използване на рода войски при въоръжени конфликти, които указания периодично се доуточняват с натрупването на нов боен опит.

Проблемите за усъвършенстването на тактиката за бойно използване на Ракетните войски и артилерията, възникнали в хода на операцията по налагане на мир с Грузия и изискващи незабавно вземане на мерки, вече са определени. Това са: подобряване на действащата система за управление, оборудване на ракетните и артилерийските части и подразделения с по-съвременни средства за свързка, по-нататъшна автоматизация на средствата за управление в звената от дивизиона, артилерията на бригадата и по-нагоре, а също подсигуряване на частите и подразделенията на Ракетните войски и артилерията с нови, по-надеждни средства за разузнаване, в това число въздушно.

- На въоръжение в поверените Ви войски има доста системи с далекобойност от десетки и стотици километри. Но Ракетните войски и артилерията на практика не разполагат със собствени средства за артилерийско разузнаване, способни да действат на такива разстояния. Как смятате да решите този проблем?

В Ракетните войски и артилерията има на въоръжение ракетни комплекси, реактивни системи за залпов огън и артилерийски системи, позволяващи поразяване на противника на дълбочина до 500 km. В същото време средствата за артилерийско разузнаване позволяват откриването на обекти на противника само до 60-80 km дълбочина. Затова важна роля в осигуряването на далекобойните ракетни, реактивни и артилерийски системи играят другите видове разузнаване – специално, космическо и въздушно. Само комплексното използване на всички видове разузнаване позволява на частите и подразделенията на Ракетните войски и артилерията да решават ефективно задачите по поразяването на противника.

Големи перспективи се очертават пред разполагането на разузнавателна апаратура на въздушни носители, каквито са например комплексите за артилерийско разузнаване с управляем снаряд, комплексите за въздушно разузнаване с безпилотни летателни апарати, аеростатите (вертолетните платформи), което води до значително увеличаване на далечината на разузнаването за сметка на отслабване на влиянието на релефа на местността. Това позволява в реален мащаб от време да бъдат решавани различни задачи по разузнаването или допълнителното разузнаване на обектите на противника и по обслужването на артиле-

А
П

рийската стрелба. Освен това, възможността за предоставяне на видео-информация за обектите на противника осигурява обективна оценка на резултатите от използването на средствата за поразяване на Ракетните войски и артилерията.

- В съвременния бой огромно значение има съкращаването на времето между откриването на целта и нейното поразяване. Автоматизираните системи позволяват то да бъде минимизирано. Дайте, ако обичате, оценка за автоматизираните системи, които са на въоръжение в Ракетните войски и артилерията в нашата армия, в сравнение със западните им аналози.

По мнението на военните специалисти, през XXI век във въоръжените конфликти ще побеждава онази страна, която е в състояние да осигури огнево поразяване на противника или преди началото на неговите бойни действия, или веднага след започването им. Това е възможно само в случай, че средствата за разузнаване, управление и поразяване се свържат в единна бързодействаща комплексна система, автоматизирана и действаща в реално време.

В армиите на страните с развита икономика се предприемат активни мерки за изграждането и усъвършенстването на системата за автоматизирано управление на артилерията, насочени към комплексното развитие на всички нейни подсистеми и средства. Анализирайки възможностите на такива автоматизирани системи за управление на полевата артилерия, като AFATDS, ATLAS и други, бих отбелязал, че изграждащата се в нашата страна автоматизирана система за управление на Ракетните войски и артилерията по своите основни параметри не отстъпва на аналогичните системи в чуждите армии, а в някои отношения и ги превъзхожда. В момента в съединенията и частите на Ракетните войски и артилерията постъпват на въоръжение съвременни средства за автоматизирано управление. В сравнение с комплексите, приети на въоръжение през 90-те години на миналия век, те позволяват 5 пъти да се съкрати продължителността на циклите за управление, 4 пъти да се повиши степенна на пълнота и актуалност на информацията за противника, до 15 процента да се намали разходът на боеприпаси, а също така 2-2,5 пъти да се увеличат нанесените на противника загуби.

- Какви образци нова техника и въоръжение са постъпили в частите на Ракетните войски и артилерията през отиващата си година? Какво да очакваме в близко бъдеще? Ще бъде ли спазен предвиденият срок за въоръжаване на войските с ракетните комплекси «Искандер»?

Въпросът за системата от въоръжение, военна техника, боеприпаси за артилерията и ракети за ракетните комплекси е много по-широк.

Поддържането на боеспособността на войските не може да бъде постигнато само с доставката на нови образци (комплекси). Основата на системата за въоръжаване на рода войски, основните запаси от боеприпаси и ракети са създадени през предходните десетилетия. Това въоръжение и тези запаси изискват своевременни регламенти работи, съответни видове ремонт и модернизация.

Относно доставките на новото въоръжение през текущата година ще кажа следното. В съединенията и частите на Ракетните войски и артилерията продължава да постъпва оперативнотактическият ракетен комплекс «Искандер», който няма аналог в света по своите тактико-технически характеристики. Своето място в строя заемат самоходните противотанкови ракетни комплекси «Корнет» и «Хризантема-С», а също така и модернизиранияте 152-мм самоходни гаубици «МСТА-С» и «Акация», 122-мм самоходни гаубици «Гвоздика», оборудвани с автоматизирана система за управление и насочване.

В редицата от съвременни средства за разузнаване се откроява комплексът за въздушно разузнаване с безпилотен летателен апарат «Типчак», който позволява значително да се увеличи зоната за разузнаване и точността при определяне на координатите на обектите на противника. Преминува изпитания във войските новата автоматизирана система за управление на артилерийските съединения. Тя ще позволи да се свържат в единно информационно пространство средствата за артилерийско разузнаване и средствата за огнево поразяване в звеното «батальон–бригада» и ще легне в основата на разузнавателно-огневата система на общовойсковото съединение.

Що се отнася до съвременните образци въоръжение, които се очакват във войските в най-близко бъдеще, то работата по изпълнение на тази задача протича достатъчно успешно в предприятията от отбранителната промишленост.

В най-близка перспектива очакваме приемането на въоръжение на модернизиранияте реактивни системи за залпов огън «Смерч», «Ураган», «Град», които с по-голяма точност, ефективност и на значително по-голямо разстояние ще поразяват указаните им цели, а също така и на ред перспективни средства за разузнаване, управление и осигуряване.

Въоръжаването на войските с оперативнотактическият ракетен комплекс «Искандер» ще се осъществи в предвидените срокове. Не виждам никакви предпоставки за това, тези срокове да не бъдат спазени.

- Какви основни задачи стоят пред поверените Ви войски през 2009 година?

2009 година ще бъде много натоварена за Ракетните войски и артилерията както с оглед на мероприятията по оперативната и бойната подготовка, така и с оглед изпълнението на задачите, поставени от ми-

А
П

нистъра на отбраната и главнокомандващия на Сухопътни войски по изграждането на нов облик на Въоръжените сили. Преди всичко ще отбележа, че Ракетните войски и артилерията ще се издигнат на ново качествено ниво. Това, на първо място, се дължи на факта, че всички формирования на рода войски ще бъдат в постоянна готовност. Второ, ще се увеличи броят на новите образци въоръжение и военна техника във войските. Трето, предвид опита от конфликта в Южна Осетия и новия облик на Въоръжените сили ще се променят формите и начините за бойно използване на Ракетните войски и артилерията.

Що се отнася до подготовката на органите за управление на оперативно и тактическо ниво, то през 2009 година тя ще бъде насочена към усъвършенстване на методите на работа по ръководството на подчинените съединения и части при провеждането на мероприятията по оперативната и бойната подготовка в хода на ежедневните дейности и в бойна обстановка с оглед на тяхното бойно предназначение и особеностите на региона на дислокация.

Пред офицерите артилеристи и ракетчици стои задачата за повишаване на тяхната професионална и методическа подготовка, за усъвършенстване на организацията и повишаване на качеството на занятията с подразделенията и частите. Вече в нови организационни структури и по нови, уточнени програми за обучение.

Сержантите и войниците ще усъвършенстват навиците си в използването на щатното въоръжение и военна техника, ще повишават нивото на своята индивидуална подготовка, предвид въоръжаването на войските с нови, модернизирани образци въоръжение и военна техника.

Основна наша задача остава поддържането на Ракетните войски и артилерията на ниво, гарантиращо изпълнение на бойните задачи в най-различни условия.

Превод: доц. д-р Стефка Калева

Интервютата са публикувани на сайта на Министерството на отбраната на Русия на адрес
<http://www.mil.ru/848/1045/1272/1356/1357/20812/20942/54679/index.shtml>

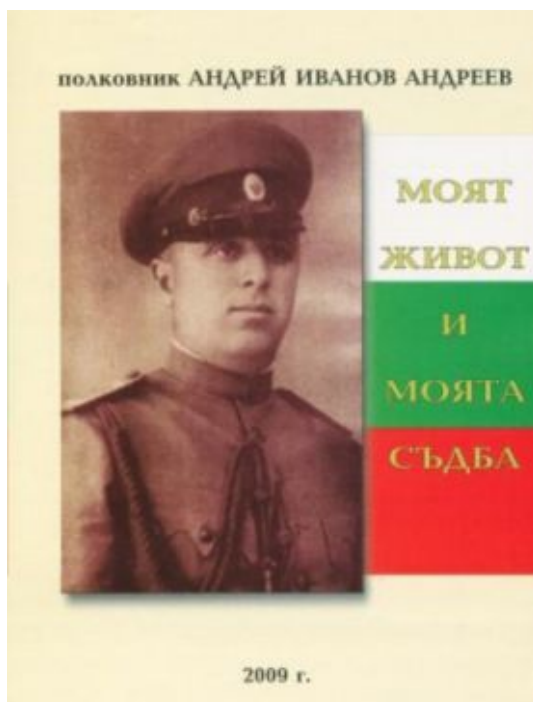
КРИТИКА И БИБЛИОГРАФИЯ

А
П

ИЗПОВЕД НА ЕДИН БЪЛГАРСКИ ОФИЦЕР АРТИЛЕРИСТ

Излезе от печат книгата на полковник Андрей Иванов Андреев „Моят живот и моята съдба”. Книгата представлява спомени, изповеди на един български офицер артилерист, в които авторът добросъвестно описва фактите и личностите, пречупени през неговата собствена призма и свързани в една или друга степен с личната му съдба. Съставител на книгата е неговият син Иван Андреев Андреев. Спомените на полк. Андрей Андреев са писани в началото на 50-те години. Целта, както той сам твърди, е потомците му да се запознаят с неговия живот. Това е достатъчно основание, за да бъде пределно откровен в мненията, които дава за хората, с които живее и работи; за политически, военни и други известни личности; за обществено-политическите събития, на които е свидетел. За някои читатели оценките на моменти може да се сторят крайни и нереалистични. Това до голяма степен може да бъде обяснено с периода, през който са правени, а именно след получаване на присъда от Народния съд, принудително изселване, огромно разочарование от оклеветяването му, възмутителната присъда, страданието, унижението и мъката, които той изживява в продължение на две десетилетия.

А
П

Полковник Андрей Иванов Андреев е роден на 3 февруари 1896 г. в гр. Пирдоп в семейство на служители. Детството му преминава в София, където учи в Трета мъжка гимназия. Приет е да се обучава за артилерист във Военното училище на 29 септември 1914 г. На 9 март 1916 г. е произведен в чин офицерски кандидат. Ден по-късно, след като министърът на войната лично му връчва дипломата, е зачислен в 3-ти артилерийски полк, с който заминава за Южния фронт в Македония (Първата световна война). Там той получава първото си бойно кръщение. По време на голямата офанзива на противника при Дойран на 10 и 19 септември 1918 г. подпоручик Андреев взема активно участие при отбраната на северния скат на връх Дуб като командир на самостоятелен артилерийски взвод в 33-ти пехотен Свищовски полк.

След приключване на войната и сключването на Ньойския договор Андреев е повишен в чин капитан и назначен в 4-ти артилерийски полк.

През 1925 г. поради заболяване заминава за Франция, където е и командирован със задача изучаване на френски език в продължение на 6 месеца. Тук той има възможност не само да се докосне до френската култура и традиции, но и да работи активно в интерес на българската армия, в частност на българската артилерия, като например успява да се снабди с всички отпечатани във Франция след войната поверителни артилерийски правилници.

След завръщането си от Франция получава лично от началника на щаба на войската ново назначение - офицер за свръзка при Военната контролна комисия. Това е комисия, съставена от офицери от Англия, Франция, Италия и др., която след Ньойския договор контролира офицерския и войнишкия състав, артилерийската материална част, картечните и боеприпасите. Достойни за уважение са усилията на Андреев, както и на всички български офицери да запазят и съхранят българската артилерия след влизане в сила на унизителните клаузи на този договор.

През 1928 г. е назначен за преподавател по артилерия в Школата за запасни офицери в София, където служи до 1930 г. През 1936 г. е назначен за инструктор по артилерия във Военното на Негово Величество училище. През този период подготвя в продължение на цяла година юнкерите артилеристи и участва пряко в Царските военни маневри край Попово през 1937 г., за което е награден с орден „Свети Александър, четвърта степен”. По време на военната си служба Андреев става носител общо на девет ордена и медала, между които и „Орден за храброст, четвърта степен, втори клас” за достойното му участие в Дойранската епопея през 1918 г.

След завършване на курс за командири на полкове и повишаване в чин полковник през 1939 г. е изпратен за командир на 9-и дивизионен артилерийски полк в Севлиево. През 1941 г. е пенсиониран по болест.

След пенсионирането си пробва да работи на различни места, става помощник на крупния габровски индустриалец Пенчо Семов.

През 1945 г. Андрей Андреев е осъден от Народния съд на 5 години строг тъмничен затвор и лишаване от права. Седем месеца по-късно е помилван. През 1949 г. е изселен със семейството си в с. Якимово, Ломско. През 1956 г. е изпратен в концлагера в Белене, където прекарва 3 години при тежък режим. През 1997 г. Върховният съд отменя присъдата на Андреев от Народния съд посмъртно.

За формирането на житейските позиции и мироглед на младия артилерийски офицер благотворно влияние оказва познанството му с такива личности като големия български писател Антон Страшимиров, професор Спиридон Казанджиев - психолог и философ, Димитър Казаков - юрист, журналист и политик, и др.

Интересни, любопитни и нееднозначни са оценките на автора за известни български политици, генерали и офицери, заемали отговорни длъжности в нашата армия - Христо Луков, Кимон Георгиев, Константин Лукаш, Владимир Стойчев, Крум Лекарски. А също и преценките му за видни артилерийски генерали и офицери, заемали длъжности като военни министри, инспектори на артилерията, командири на полкове и други: генерал-майор Никола Каблешков - инспектор на артилерията (1920), генерал-майор Марин Друмев - инспектор на артилерията, генерал-лейтенант Калин Найденов - инспектор на артилерията (1913), генерал-полковник Владимир Заимов - инспектор на артилерията (1935), генерал-лейтенант Димитър Стоенчев - инспектор на артилерията (1929), генерал Руси Русев - инспектор на артилерията, министър на войната (1944).

Навсякъде в книгата Андреев се изказва като противник на такива явления в армията като политизацията и политическата партизанщина, която за съжаление съпътства армейския живот. „Аз не обичах военщината, в която попаднах по принуждение, но обичах артилерийското дело”, споделя авторът. По един категоричен начин, с ясно изразена позиция на отрицание той описва дейността на Военната лига и нейни представители - Дамян Велчев, Иван Вълков, Кочо Стоянов, Кимон Георгиев, по време на превратите от 1923 и 1934 г., както и събитията от 1925 г. след атентата в църквата „Св. Неделя”. Андреев прави ясно разграничение между съществуващите тогава военни организации – Военния съюз, от една страна, представляващ официалната власт, т.е. монарха и правителството, и Военната лига, от друга, която според него е тайна офицерска организация, представляваща „антимонархисти, карриеристи, безскрупулни и жестоки хора, изпълняващи задачи на висшестоящи офицери и държавници”.

Не само заради роднинските си връзки с генерал Христо Луков (женени са за две сестри) Андреев навсякъде в своя разказ демонстрира

А
П

респект към изключителния военачалник и изявен артилерист, преподавател по тактика на артилерията и артилерийска стрелба. В същото време критикува неговите политически пристрастия, проявени особено след преминаването му в запаса като водач на Българските национални легиони. Изключително способен офицер, с рядък ум, който винаги намира същината на въпросите и правилно очертава главните линии - такова е обобщението му за Христо Луков. Двамата работят по перспективите за въвеждане на моторизираната артилерия, като преди това проучват тези въпроси в Италия, Франция и Русия. Специална комисия под ръководството на подп. Луков и с активното участие на поручик Андреев определя влекачите на верижна и колесна тяга, на които да преминат четирите армейски артилерийски полка в нашата артилерия. Като командир на Артилерийската школа в София Христо Луков е изключително взискателен към всички свои офицери, включително и към Андреев, който споделя: „Трябва да призная, че никой в живота ми не е искал толкова много от мен”.

Книгата „Моят живот и моята съдба” на полк. Андрей Андреев има своя определен принос в допълване на общата картина на събитията в нашата история през периода на първата половина на миналия век. Тя дава още една гледна точка за интересната съдба на българския офицер артилерист. Книгата определено надхвърля личните амбиции на автора за едно морално послание към неговите потомци и се превръща в ценен източник за анализ на времето, на което е съвременник, и на личностите, с които го среща съдбата, и в крайна сметка допринася за просветляване на участта на българското офицерство до 1944 г.

Определени са заслугите на Андреев за развитието на българската артилерия. В разгара на Първата световна война той развива схващанията за артилерийско разузнаване посредством светлинни и звукови методи, което го прави достоен продължител на делото на инженер Мавров – човекът, поставил основите у нас на звуковото и светлинно засичане на неприятелски артилерийски батареи и откриване на огън по тях. По-късно Андреев е движеща фигура за популяризирането и въвеждането на механизиранията тяга в българската артилерия.

Предложената на вниманието ни книга би представлявала интерес за широк спектър от читатели и най-вече за историци, военни специалисти, преподаватели, курсанти и слушатели от военните висши училища и всички тези, които се интересуват от историята на българската артилерия.

Полк. доц. д-р Нелко Ненов

СПЕКТЪР

МИСИЯ PRT В АФГАНИСТАН

Ст. лейт. Николай Димитров

Едва ли има съвременен човек, който да не е чувал за Афганистан и за тридесетгодишния конфликт, който продължава и до ден днешен. Три афганско-английски войни, съветска окупация в подкрепа на просъветското афганистанско правителство, Гражданска война и последвалият талибански режим предхождат Международната операция по налагане на мира в тази разкъсвана от вражди страна. Сблъсъкът на различни интереси, религии, етническа принадлежност, разпространението на наркотици, трафикът на хора и оръжие, организираният тероризъм, невероятната бедност до голяма степен определят спецификата на конфликта.

В продължение на шест месеца имах възможността да служа като офицер по СИМИК (CIMIC – civil military cooperation) в Международен провинциален тим за възстановяване (PRT – provincial reconstruction team) с водеща държава Република Унгария. Терминът PRT е въведен преди години от САЩ и характеризира малки съвместни гражданско-военни формирования с мисия за подпомагане на местното управление, поддържане на сигурността и възстановяване на дадена страна. Въвеждането на PRT в Афганистан започва в края на 2002 год., когато е създадено първото PRT в гр. Гардез. Последвалите PRT в Бамиян, Кундуз, Мазар-и-Шариф, Кандахар и Херат доизграждат структурата им. В момента на територията на Афганистан оперират над 40 PRT. Едно от тях е и HUN – PRT Пол-и Хумри в провинция Баглан.

Провинция Баглан се намира в североизточната част на Афганистан, граничи с Панжшир на югоизток, Парван на юг, Бамиян на югозапад, Саманган на запад и Кундуз на север. С площ 18255 кв. км и население около 1 млн. провинция Баглан представлява 2,8 % от територията и 3,2 % от населението на Афганистан. Град Пол-и Хумри е разположен в северната част на страната, важен е от стратегическа гледна точка - намира се на кръстопътя Кабул – Мазар-и-Шариф – Кундуз и жизнено важния проход Саланг – северната връзка на столицата Кабул.

PRT представлява военна организация със структура и размер, вариращ в зависимост от конкретното място и задача. Най-разпространеното схващане е за т.нар. *американски модел на PRT* със следната структура:

- Командир.
- Щаб.
- Отделения личен състав, финанси, комуникации, разузнаване, логистика, СИМИК и т.н.
- Административен и поддържащ персонал.
- Група за психологически операции.
- Военна полиция.
- Група за обезвреждане на експлозиви и разминирание.
- Медицинска служба.
- Три взвода за защита на силите с личен състав от по около 40 души.

Основната цел за съществуването на PRT е политическа - осигуряване на военно присъствие във важни райони от Афганистан и подпомагането на местната власт. PRT е военна единица, която индиректно се справя с причините за нестабилност: организирания тероризъм, бандитизма, ширещите се безработица и бедност, с главатарите на бандитски формирания. Оръжието се използва единствено за самоотбрана. В операции по издирване, залавяне и прочистване PRT директно не участва. Присъствието на международни сили има възпиращо действие върху всички причини за нестабилност и създава чувство за сигурност в местното население.

Най-общо казано държавата Афганистан тепърва прохода и прави опити да скъса с феодалните традиции. Нейните поданици не плащат данъци, нямат документи за самоличност, нямат изградено гражданско мислене. Полицията, армията и местната власт нямат опит, нямат средства или ако имат, те им стигат колкото за заплати. Без финансовата подкрепа от международните организации правителството на Хамид Карзай трудно би оцеляло и месец. И до ден-днешен не мога да си обясня как обикновените хора живеят и оцеляват на тази сурова земя. Невероятната бедност и изостаналост е най-шокиращото нещо за един чужденец в Афганистан.

Местните главатари представляват голяма пречка пред тамошната власт. Всеки от тях има въоръжени групи от наемници, контролира трафика на наркотик и оръжие в определен район и много често влиза в открит въоръжен спор с представителите на властта. Всичко това дискредитира силата на местното управление и подкопава авторитета му в лицето на гражданите. Лично аз имах възможността да се срещна с един такъв главатар - жена на възраст около 60-те, с прозвище Кафтар

(преведено на бълг. Гълъб). Тя е единствената жена предводител на банда в цял Афганистан, а както може би сте чували, да си жена в Афганистан съвсем не е лесно. Герой от войните срещу руснаци и талибани, близък сподвижник на Ахмад Шах Масуд (национален герой в Афганистан), в миналото командвала отряди с численост над 1000 души, Кафтар се явяваше приятел на международните сили ISAF. По официални данни от 2006 г. беше разоръжена, но до нас достигаха слухове, че не всичкото оръжие и всички боеприпаси са предадени.

Афганистан не е просто друга държава, това е друг свят със своите норми и закони. Абсолютно недопустимо е мъж да заговаря жена, да я заглежда, да се ръкува с нея, прегръща и т.н., затова и Кафтар е прецедент в това отношение - жена, която командва мъже.

Среща с Кафтар

Основната ни задача беше да подпомагаме местното население чрез осъществяването на обществено значими проекти – кладенци и чешми, канализация и водопровод, училища, клиники, детски градини и др. Идеята на целия този процес беше да „въвлечем” в проекта местното население, като PRT осигурява средствата за проекта, а местни фирми, използващи местното население като работна ръка, да го изпълнят. Най-грубо казано, това беше една инвестиция в собствената ни сигурност и приятелство с местното население.

Основно звено в живота и дейността на PRT се явява СИМИК секцията, която е връзката на PRT с други невоенни международни, правителствени или неправителствени организации, местна администрация, местни лидери и обикновени хора. Освен това цялата планировка за дейността на PRT, всички мисии извън лагера се планират в зависимост от дейността на СИМИК секцията. Конкретно в Баглан PRT работеше съвместно с Мисията на ООН за подпомагане на Афганистан, Американска

А
П

агенция за международно развитие, Световната програма на ООН за храните и др. Целта беше да се координират действията на различните организации и се осигури по-ефективно разпределение на помощите.

Ежедневно в СИМИК секцията на PRT пристигаха молби от местното население, подписани от губернаторите на съответните области, за помощ. В зависимост от приоритетите и възможностите на PRT тези молби по-късно бяха или удовлетворявани, или отхвърляни. Още по време на подготовката за мисията унгарският командир – полк. Шандор, заяви – „PRT трябва да бъде усмихнатото и приветливо лице на международните сили ISAF в Афганистан.” И това беше нашето мото. Стараехме се на всеки да обърнем внимание, всекиго да изслушаме, на всеки да вдъхнем надежда. Нашата собствена сигурност също беше сред приоритетите ни. След като се обсъдеха бъдещите проекти, на място трябваше да се уверим в истинността на молбата и мнението на местното население. С цел нашата безопасност никога не съобщавахме времето и мястото на посещенията си. Бяхме „усмихнатото лице”, но бяхме готови да се защитаваме във всяка една секунда. Използвахме постоянно различни хитрини – тръгвахме в различно време, придвижвахме се с различна скорост, спирахме на различни места, на едно място стояхме не повече от 20 минути и много други. Всичко това имаше смисъл - нито един военнослужещ от нашия контингент не загина.

Клиника, построена от PRT във Фалау-и-Бала

Кладенец в Нахрин, построен от PRT

Представители на Афганистанската национална армия, покрайнините на град Пол-и-Хумри, провинция Баглан, зимата на 2009 г.

*С областния управител на област Джелга г-н Джаушан Пур,
февруари 2009 г.*

*М-р Красимир Андреев - оперативен офицер в щаба на PRT;
г-н Димитров - представител на ООН за Баглан,
заедно със своя помощник и ст. лейт. Димитров*

Раздаване на помощи на населението в област Джелга, февруари, 2009 г.

Началникът на полицията в Джелга Боба Афзал и областният управител Джаушан Пур, февруари 2009

Полковник Золт Шандор - командир на PRT 5, подарява пожарна кола на началника на полицията в гр. Пол-и-Хумри, есента на 2008 г.

АРТИЛЕРИЙСКИ НОВИНИ

А
П

ПЕНТАГОНЪТ ЩЕ ИЗПРАТИ В АФГАНИСТАН ЧЕТИРИНОГИ РОБОТИ

Ръководството на американското военно министерство предвижда освен увеличаване на числеността на американския контингент в Афганистан да изпрати роботи „Биг Дог“, които се придвижват не с помощта на колела или вериги, а на четири „крака“. Както съобщава Фокснюз, Афганистан ще се превърне в изпитателен полигон за тези роботи, които са в състояние да преодоляват труднопроходима местност, недостъпна за обикновения транспорт, и да превозват значително количество товари.

Роботът е създаден през 2005 г. от компанията „Бостън Дайнъмикс“ съвместно с „Фостър–Милър“, а също и с Харвардския университет. По данни на производителя той има уникални характеристики. Снабден е с бензинов двигател и използва кинетична енергия за придвижването си, правейки крачка след крачка, подобно на животно и дори издавайки звуци.

„Биг Дог“ се отличава със значителна товароподемност за своята конструкция и габарити. Той е в състояние да премества над 150 kg, при положение, че неговото собствено тегло е около 75 kg.

Американският робот „Биг Дог“

„Мозъкът“ на машината представлява мощен компютър, който ѝ позволява чрез използване на съвременни сензори да реагира на окръжаващата обстановка, а също и да идентифицира вероятни заплахи. Роботът може да развива скорост над 7 km/h, да се придвижва бавно и да се снишава в зависимост от ситуацията. Може да преодолява терен с наклон до 35 градуса, да се премества, включително и по планинска

местност, при препятствия, сняг и заледена повърхност. Новата модификация на робота е в състояние да се задържи на „крака“ след скок.

През март 2008 г. „Бостън Дайнъмикс“ публикува видеоклип, демонстриращ възможностите на изобретението. Клипът е разгледан повече от 9 милиона пъти.

ИЗРАЕЛ УСПЕШНО ПРИХВАНА УСЛОВНА ИРАНСКА РАКЕТА

Израелските военни извършиха на 7 април 2009 г. изпитания с ракета прихващач „Ароу-2“, съобщава израелското издание „Хаарец“. Като цел се използва ракета мишена, изстреляна от самолет на ВВС на Израел, имитираща иранска балистична ракета „Шахаб“, чиято последна модификация има далекобойност до 2000 km. Според цитирания източник това са шестнадесет аналогични изпитания на противоракетния комплекс, разработен от израелската компания „Израел Аероспейс Индъстрис“ съвместно с американската корпорация „Локхийд Мартин“. Военните потвърждават, че 90 % от изпитанията с „Ароу“ са били успешни.

Изпитания с комплекса „Ароу“

Понастоящем в израелската армия има на въоръжение не по-малко от две батареи с комплекса „Ароу“. Техните изпитания се провеждат с цел последващи подобрения в характеристиките на това оръжие, както и възможността за прихват на голямо количество ракети. „Ароу“ се определя като отбранителна система в случай на възможни ракетни атаки от страна на Иран и Сирия. Комплексът е на въоръжение в израелската армия от 2000 г. Освен това се разглежда възможността за експорт на тези системи в Индия и Турция.

Към настоящия момент на въоръжение в Иран има няколко модификации на балистични ракети „Шахаб“, чиято разработка започва в края на 1980 г. Ранните версии на ракетите имат далекобойност до

350 km, за да се стигне до последния „Шахаб–3”, който според иранците може да поразии цел на разстояние 2000 km. Някои западни експерти изразяват съмнение относно тези възможности.

През 2008 г. Техеран проведе изпитания с модернизирани балистични ракети „Шахаб–3”. Някои американски журналисти обвиняват своите ирански колеги във фалшифициране на изображенията, публикувани в иранските средства за масова информация.

РУСИЯ Е В СЪСТОЯНИЕ ДА ПОРАЗИ ВСЯКА СЕВЕРНОКОРЕЙСКА РАКЕТА

„Средствата за противовъздушна отбрана на Русия са в състояние да унищожат всякакъв вид оперативно-тактически ракети, в това число и севернокорейски, летящи по балистична траектория към границите на Руската федерация.” Това е заявил на пресконференция началникът на Главния щаб и първи заместник на Главния комисариат на ВВС на Руската федерация генерал-лейтенант Вадим Волковицки според съобщение на агенция Интерфакс.

Генерал-лейтенант Вадим Волковицки

„Силите за ПВО на Русия в Далечния Изток позволяват да се поразят ракети, аналогични на тези, които изстреля Северна Корея. Що се отнася до последния извършен пуск, то ние го наблюдавахме чрез радари в рамките на 15-20 секунди”, уточни генералът. Той съобщи, че системата за ПВО прикрива всички най-важни обекти, в това число и от ракети, летящи по балистична траектория, и всички необходими за това средства са на разположение на противовъздушната отбрана.

Северна Корея извърши пуск на ракета «Ънха–2» на 5 април 2009 г. Пхенян заяви, че ракетата успешно е извела в околоземна орбита комуникационния спътник „Кванменсон-2”. Специалистите от Южна Корея,

А
П

САЩ, а впоследствие и тези от Русия обявиха, че вероятно целта на пуска не е постигната и ракетата заедно със спътника е паднала в Тихия океан. Нито една от станциите за проследяване не успя да открие спътника на Северна Корея в орбита.

Независимо от нееднократните изявления за това, че пускът се извършва в рамките на мирната космическа програма, Северна Корея бе заподозряна, че разработката на носителя е за военно използване и по-конкретно е поредна модернизация на балистичната ракета „Таеподонг-2”.

Южна Корея, Япония и САЩ обвиниха Северна Корея в нарушаване на резолюция 1718 на Съвета за сигурност на ООН. Независимо от това, по информация на южнокорейски средства за масова информация властите в Северна Корея обявиха намеренията си да продължат изстрелването на космически спътници с „мирно предназначение”.

ИЗРАЕЛ ЩЕ ЗАКУПИ КОМПЛЕКСА „ВУЛКАН-ФАЛАНКС” ЗА ЗАЩИТА ОТ РАКЕТИ

Министърът на отбраната на Израел Ехуд Барак е разпоредил да се закупи противоракетният комплекс „Вулкан-Фаланкс”, американско производство за защита на южните райони и стратегически важните обекти, съобщава израелското издание „Хаарец”. С помощта на това оръжие може да се осигури ранно откриване и прихват на ракети „Касам” и артилерийски мини, изстрелвани от територията на ивицата Газа.

Израел вече се е обръщал към САЩ с молба за закупуване на „Вулкан-Фаланкс”. До този момент обаче американците не са предоставили дори и една система, която между другото се използва с успех в Афганистан и Ирак. Израелският министър възнамерява по време на визитата си в САЩ през юни 2009 г. да постави въпроса пред американския си колега Робърт Гейтс за закупуване на „Вулкан-Фаланкс”. В случай на успешна сделка израелците могат да получат тази система към края на 2009 г.

„Вулкан-Фаланкс” ще стане част от многослойната отбрана на територията на Израел от самоделните палестински ракети с малък радиус на действие. Както отбелязва в своето интервю за изданието Ехуд Барак, създаването на подобна отбрана представлява стратегическа военна цел. В крайна сметка целта е да се прихват максимално количество палестински ракети. При това се предвижда системата „Вулкан-Фаланкс” да се използва съвместно с перспективната противоракетна система с голяма далекострелност „Айрън Доум”, производство на израелската компания „Рафаел”.

Оръдие „Вулкан“

Системата се състои от два компонента. Това са автономният радар „Фаланкс“, който открива и съпровожда целта, и 20-mm скорострелно шестцевно оръдие „Вулкан“ схема „Гатлинг“. С нейна помощ може да се неутрализира поразяващата ракета. Оръдието „Вулкан“ обикновено се използва в корабите на ВМС на САЩ и Израел, а също и на бойните самолети. Наред с това съществуват и негови земни модификации.

„БАЕ СИСТЪМС“ ДОСТАВИ ЗА АРМИЯТА НА САЩ 500 СВРЪХЛЕКИ ГАУБИЦИ M777

Британската компания „БАЕ Систъмс“ обяви на 16 април 2009 г., че ще извърши доставка на 500 броя гаубици M777 за американската армия. В средата на деветдесетте години на миналия век обемът на поръчките за тези гаубици беше 737 единици. Общата стойност на тази продукция се оценява на сумата от 1,5 милиарда долара.

155-mm гаубица M777 стана първата гаубица от своя клас на свръхлеки артилерийски системи, която се произвежда серийно. При нейната реализация се използват сплави на титан и алуминий, благодарение на което нейното тегло е намалено до 4,2 t. За сравнение масата на аналогичната руска буксирна гаубица „Мста-Б“ е 6,8 t.

Британската гаубица може да поразява цели с най-новия американски управляем артилерийски снаряд „Ескалибур“ на разстояние до 40 km, при вероятно отклонение от целта не повече от 10 m. Максималната скорост на снаряда е до 2900 km/h. Независимо от малката си маса при стрелба гаубицата е стабилна и в момента на изстрел запазва своята стабилност. Тя може да се транспортира с помощта на автомобилен влекач, на самолет и вертолет. Американските военни използват за целта конвертоплан V-22 „Оспрей“.

Нека споменем, че в момента М777 е на въоръжение в армиите на САЩ и Канада. Интерес вече прояви и Австралия. Гаубицата намери широко приложение в американската армия по време на операциите в Ирак и Афганистан. Талибаните в Афганистан я нарекоха „дракона на пустинята“.

Транспортиране на М777 с помощта на конвертоплан V-22 „Оспрей“

УКРАИНА СЪЗДАДЕ СОБСТВЕНА РЕАКТИВНА СИСТЕМА ЗА ЗАЛПОВ ОГЪН

В Украйна е създаден изпитателен образец на бойна машина на реактивна система за водене на залпов прецизен огън БМ-21К. За това съобщава украинската информационна агенция УНИАН, позовавайки се на регионалния пресцентър на Министерството на отбраната на Украйна. Системата е създадена на базата на модернизация на бойната машина БМ-21 „Град“ с украински части и представлява първата национална система за залпов огън.

Основен разработчик на системата са 110-и Харковски автомобилен ремонтен завод (ХАРЗ) и Харковското конструкторско машиностроително бюро „Морозов“.

Работите по новия образец продължиха от 2001 до 2009 г. Първоначално конструкторското бюро представя няколко варианта на системата. Руската автомобилна база „УРАЛ-375“ се заменя с украинската „КРАЗ-260“ със значително по-комфортна кабина с четири врати. Тя е оборудвана с климатик и електронагревател. Мощността на двигателя е 240 к.с., т.е. повишена е с 60 к.с. спрямо тази на БМ-21. При това запасът от ход се увеличава от 400 на 500 km. Чрез използване на нов дизелов двигател се дава възможност за повишаване на проходимостта на машината, включително и за движение без път. По данни от производителя системата е оборудвана с подсистеми за бързо презареждане и за

спътникова навигация. Максималното отклонение на снаряда на стрелба на 40 km не превишава 90 m.

Първата украинска РСЗО БМ-21К

Украинските експерти считат, че възможностите на първата украинска система за залпов огън я правят привлекателна за потенциални купувачи. Освен всичко друго, системата се отличава със сравнително невисоката си цена. През лятото на 2009 г. започнаха държавни изпитания на полигона в Лвовска област, след което ще започне серийно производство, уточнява агенция УНИАН.

АМЕРИКАНСКАТА АРМИЯ ЩЕ ПОЛУЧИ ГРАНАТОХВЪРГАЧКИ НА БЪДЕЩЕТО ПРЕЗ ЮЛИ 2009 ГОДИНА

През юли 2009 г. командването на силите за специални операции на САЩ ще получи първите пет екземпляра на автоматичната гранатохвъргачка XM25, която журналистите нарекоха „стрелковото оръжие на бъдещето“. Както съобщава списание „Джейнс“, американските войници се готвят за изпитанията на XM25.

Гранатохвъргачка XM25

А
П

Тепърва предстои американската армия да разработи тактическите схващания за използване на новото оръжие. Както съобщава един от ръководителите на проекта, като начало в едно огнево подразделение от американската армия ще има на въоръжение една гранатохвъргачка. Предвижда се тя да се използва за поразяване на скрити цели, които е невъзможно да се неутрализират с помощта на конвенционалните оръжия. Това се постига чрез гранатите на XM25, които могат да се взривяват в точно определена точка над целта или в близост до нея.

Гранатохвъргачката може да се използва както в дневни, така и в нощни условия. Тя използва лазерни далекомири и сензори, позволяващи да се произведе детонация на 25-mm боеприпас. За сега не се съобщават данни за сроковете за начало на серийно производство и приемане на въоръжение.

ГЕРМАНИЯ ЗАДЕЛИ СРЕДСТВА ЗА ЗАКУПУВАНЕ НА ТАКТИЧЕСКИТЕ СИСТЕМИ C-RAM

Бюджетната комисия на Федералния парламент на Германия одобри на 13 май 2009 г. сделка за закупуване за нуждите на Министерството на отбраната на две тактически системи за прихващане на реактивни, артилерийски и минохвъргачни боеприпаси C-RAM (Counter Rockets, Artillery and Mortar) на стойност 136 млн. евро, съобщава Дефпро, позовавайки са на Министерството на отбраната.

Системата C-RAM

C-RAM представлява наземна модификация на корабния комплекс Phalanx, разработка на „Дженерал Дайнамикс“, който се използва от бойните кораби на ВМС и бреговата охрана на САЩ. C-RAM беше разработена за нуждите на международния военен контингент в Ирак за отразяване на ракетни, артилерийски и минохвъргачни атаки. Система-

та е в състояние да засече и неутрализира целта (ракета, реактивен снаряд, артилерийски снаряд или мина) още преди тя да достигне земната повърхност.

Новите комплекси бяха приети на въоръжение през 2005 г., а през 2006 г. беше осъществен първият прихват на цел в реални бойни условия. Американците отбелязаха високата ефективност на оръжейната система в условията на операциите в Ирак и Афганистан.

Германските военни планират използване на С-РАМ и за борба с асиметричните заплахи, в частност в Афганистан, където има развърнат значителен германски контингент. По думите на представител на военното министерство в бъдеще Германия ще закупи допълнително от тези системи.

ИРАН ИЗВЪРШИ УСПЕШНИ ИЗПИТАНИЯ НА НОВА РАКЕТА

Президентът на Иран Махмуд Ахмадинежад обяви на 20 май 2009 г. за успешно изпитание на твърдогоривна ракета „Саджил–2“, която е в състояние да достигне до територията на Израел, съобщи агенция „Асошиейтед прес“. По думите на представители на ръководството на иракското военно министерство ракетата има далекобойност, превишаваща 1900 km.

Изпитания на иранска ракета

Агенция Франспрес уточнява, че заявлението на иранския президент се основава на доклад на министъра на отбраната на Иран Мустафа Мохамад Наджар. Той е съобщил, че пускът е произведен на 20 май 2009 г. и ракетата успешно е поразила целта. По думите на военния министър ракетата „Саджил–2“ е в състояние да излезе извън пределите на земната атмосфера и да достигне набеязаната цел. Френската агенция подложи на съмнение показаните кадри от пуска на ракетата по

националната държавна иранска телевизия. Според Франспрес те са на ракетата „Шахаб–3”.

По-късно министърът на отбраната на САЩ Робърт Гейтс официално потвърди информацията за успешния пуск на иранска ракета със среден радиус на действие. САЩ оценяват далекобойността на изстреляната от Иран ракета на 2000–2500 km, отбеляза Гейтс. При това американският военен министър не уточни каква точно ракета е изстрелял Иран и дали успешно е поразила целта.

Нека да уточним, че с такава далекобойност ракетата е в състояние да поразии обекти от Източна Европа, включително и България.

ИРАН РАЗРАБОТИ ОРЪЖИЕ ПРОТИВ КРИЛАТИ РАКЕТИ

Иран започна производство на корабни оръдия „Фатх”, предназначени за унищожаване на нисколетящи крилати ракети и самолети, съобщиха агенция Франспрес. Според министъра на отбраната на Иран Мустафа Мохамад Наджар далекобойността на 40-mm оръдие „Фатх” е 12 km, а скорострелността му е 300 снаряда в минута.

Министърът на отбраната на Иран Мустафа Мохамад Наджар

ШВЕДСКАТА КОМПАНИЯ „АКЕРС КРУТБУРК” УСЪВЪРШЕНСТВА ЗАЩИТАТА НА АРТИЛЕРИЙСКАТА СИСТЕМА „АРЧЪР”

Шведската компания „Акерс Крутбурк” сключи договор за доработка на защитата на високоточната артилерийска система „Арчър”, съобщава Дефпро. Образецът, създаден в рамките на съвместния шведско-норвежки проект, представлява модернизиран вариант на 155-mm шведска буксирна гаубица FH-77B.

Артилерийската система „Арчър“

Както уточнява изданието, предстои компанията да разработи технологии за повишаване на защитеността на влекача на гаубицата от артилерийски мини и осколки. Благодарение на допълнителните компоненти за екипажа, състоящ се от 3-4 души и намиращ се в кабината, се създават по-безопасни условия. Доработката на гаубицата ще продължи до 2010 г., а нейното доставяне е предвидено за 2011 г.

Специалистите отбелязват, че новата гаубица „Арчър“, която шведските военни определят като една от най-добрите високоточни артилерийски системи, има добри перспективи на световния пазар на оборонителна продукция. Очаква се Швеция и Норвегия да поръчат по 24 единици от модернизиранията гаубица. По данни на Дефпро интерес към нея проявяват и армиите на Дания, Белгия, Малайзия, Катар и Чехия.

РУСКИЯТ ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ Е НАЯСНО С ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА СЕВЕРНОКОРЕЙСКИТЕ РАКЕТИ

Генералният щаб на Въоръжените сили на Руската федерация разполага с данни относно намеренията на Северна Корея да извърши пореден пуск на балистична ракета, а така също и с „определени сведения“ за нейния тип и характеристики. За това съобщава руската агенция Интерфакс, цитирайки високопоставен източник от руския генерален щаб.

Източникът е съобщил още, че руските средства за контрол на въздушно-космическото пространство по това направление следят обстановката в реално време. В случай, че ракетата бъде запусната, руските военни веднага ще имат информация за това.

По данни от съобщения в различни средства за масова информация на 1 юни 2009 г. Северна Корея изведе на стартова площадка между-континентална балистична ракета. Точни сведения за нейния тип и характеристики не бяха съобщени. Освен това Северна Корея забрани

А
П

придвижването на чуждестранните плавателни съдове по своето източно крайбрежие, което по мнение на японските власти може да се разглежда като косвено потвърждение на подготовката за нови изпитания на ракети с малък и среден радиус на действие.

Ракетен полигон на територията на КНДР

Нека отбележим, че на 25 май 2009 г. Северна Корея проведе вторите в историята си ядрени изпитания. Освен това на 26, 27 и 29 май с.г. Пхенян извърши няколко пуска на ракети с малък радиус на действие.

САЩ ПРОВЕДОХА ИЗПИТАНИЕ НА МЕЖДУКОНТИНЕНТАЛНА БАЛИСТИЧНА РАКЕТА

Военновъздушните сили на САЩ обявиха за проведени изпитания с междуконтинентална балистична ракета „Минитмън-3” без ядрена бойна глава, съобщава агенция „Асошиейтед прес”. По думите на американските военни, ракетата е изстреляна от територията на авиобаза „Ванденберг”, окръг Санта Барбара, щата Калифорния в 3 часа и 1 минута сутринта на 29 юни 2009 г. и успешно е поразила условна цел в района на Маршаловите острови на разстояние около 6500 km от мястото на пуска.

Представителят на ВВС на САЩ е съобщил също пред агенцията, че целта на изпитанията е била проверка на надеждността на системата, както и точността на ракетата. Получените в резултат на пуска данни ще бъдат използвани от Стратегическото командване на САЩ и лабораториите на Министерството на енергетиката на САЩ.

Изпитания с аналогични ракети американските военни проведоха през ноември 2008 г. Тогава пускът се проведе на разстояние 6700 km също по цел на Маршаловите острови. През 2008 г. представителите на

Министерството на отбраната заявиха, че са доволни от резултатите от пуска, като допълниха, че ракетата не се нуждае от усъвършенстване.

А
П

Пуск на ракета „Минитмън-3”

Нека поясним, че балистичната ракета „Минитмън-3” е на въоръжение в САЩ от 1970 г. Тя може да поразява цели на разстояние до 9600 km и да носи три бойни глави. По данни от 2007 г. в арсенала на ВВС на САЩ има около 500 такива ракети. Американците планират тяхното използване минимум до 2020 г. Като перспектива след допълнително усъвършенстване експлоатационният срок може да бъде удължен до 2040 г.

ИНДИЯ ОДОБРИ ПРОИЗВОДСТВОТО НА ПРОТИВОТАНКОВИЯ КОМПЛЕКС „НАГ”

Индия одобри производството на противотанковия комплекс „Наг” (Nag), собствено индийско производство. Както съобщава „Дифенс Нюз”, цитирайки представител на сухопътните войски на страната, решението е взето в началото на юли 2009 г. след резултатите от последните изпитания на новото оръжие в пустинята в щата Раджастан. Предишните изпитания с противотанковия комплекс „Наг” са проведени през декември 2008 г. и също са успешни.

С разработката на новото оръжие за индийските сухопътни войски се занимава Организацията за отбранителни изследвания и разработки към Министерството на отбраната DRDO. Производството на комплекса ще бъде възложено да държавното предприятие „Бхарат Дайнамикс”, което е в състояние да произвежда ежегодно до 400 единици въоръжение. Потребностите на индийската армия се оценят на около 4000 комплекса. В перспектива те трябва да заменят руските противотанкови

комплекси „Конкурс”, а също и френско-германските „Милан”, които се произвеждаха в Индия по лиценз.

Мобилен противотанков комплекс „Наг” на база БМП

Предполага се, че индийският противотанков комплекс „Наг” ще се използва както в преносим, така и в мобилен и авиационен вариант. Мобиленият комплекс се поставя на шаси на бойната машина „Саратх”, която представлява лицензирана версия на съветската БМП-1. Наземните противотанкови комплекси могат да поразяват цел на разстояние до 4 km, а авиационните – до 7 km.

Преди известно време главният инспектор в DRDO Виджай Кумар Сарасват заяви, че комплексите ще постъпят на въоръжение в индийската армия до края на 2009 г. и че тогава се планира тяхното серийно производство. По неговите думи ракетите „Наг” могат да поразяват последните поколения танкове, дори дебелината на тяхната броня да бъде по-голяма от еквивалента на един метър.

АМЕРИКАНСКАТА АРМИЯ ПОЛУЧИ НОВ РАДАР ЗА КОНТРАБАТАРЕЙНА БОРБА

Компанията „Локхийд Мартин” достави на американската армия първия радар за контрабатарейна борба EQ-36 с кръгов обзор, предназначен за откриване и определяне на координатите на огневите позиции на артилерията. Както съобщава пресслужбата на производителя, това събитие се случва 30 месеца след сключване на договор с Пентагона на стойност 120 млн. долара за разработка и производство на 5 единици от радара.

Новите радары с кръгов обзор трябва да заменят остарелите TRQ-36 и TRQ-37, които могат да работят само в сектор от 90 градуса. Преди това „Локхийд Мартин” проведе успешни изпитания на новия радар, по

време на които EQ-36 беше използван срещу минохвъргачки, артилерийски и ракетни системи, водещи огън от закрити огневи позиции.

Радар за контрабатарейна борба с кръгов обзор EQ-36

През юни 2008 г. американската армия подписа с „Локхийд Мартин“ друг договор за производство на 12 радара, които ще бъдат допълнително усъвършенствани. Тяхната доставка за войските се планира да се извърши ускорено за осигуряване на нуждите на американските формирования, водещи бойни действия в различни точки по света. Изпълнението и на двата договора се извършва паралелно, а окончателната доставка на всички радари се планира да завърши до края на 2010 г.

РУСИЯ ПРОВЕДЕ ИЗПИТАНИЯ С РАКЕТА „СИНЕВА”

Позовавайки се на източник от руското военно министерство, агенция РИА „Новости” съобщи, че на 13 юли 2009 г. Военноморският флот на Руската федерация извършил пуск на щатната балистична ракета с морско базиране РСМ-54 „Синева” (по класификацията на НАТО SS-N-23 Skiff). Според източника пускът е осъществен от стратегическа подводна лодка, проект 667 на Северния флот (по класификацията на НАТО – „Делта-4”). Не се уточнява къде е извършено изпитанието.

На 13 юли 2009 г. руският президент Дмитрий Медведев заяви, че Русия е провела успешно изпитание със стратегическа ракета с морско базиране, без да уточнява нейното название. Според агенция Интерфакс пускът се извършва по програмата за удължаване на срока за експлоатация на ракетата.

Тристепенната балистична ракета с течно гориво „Синева” бе приета на въоръжение през 1986 г. По данни на РИА „Новости” дължината на ракетата е около 15 m, диаметърът ѝ е 1,9 m, а стартовата маса –

около 40 t. През есента на 2008 г. „Синева” постави рекорд в разстоянието на полета си – 11 547 km (при разчетно разстояние 8 300 km).

Ракета РСМ-54 "Синева"

КИТАЙ БЕ УЛИЧЕН В ПРОДАЖБА НА МОЩНИ Артилерийски системи на Судан

Китай продаде на Судан неголямо количество реактивни системи за залпов огън WS2, притежаващи далекобойност до 200 km. За това, както съобщава неправителствената информационна агенция, регистрирана в Канада, „Канауа Дейли Нюз”, първи заяви специално за агенцията представител на африканските военнодипломатически кръгове на изложението на военна техника и въоръжение IDEX-2009 в Абу Даби, Обединени арабски емирства.

Информацията е била потвърдена от военни аташета на страни от Северна Африка. Това е първият известен случай за доставка на китайска оръжейна система за чужбина, за която Пекин е мълчал няколко години. Според същия източник оръжейната продажба би могла да се извърши от две китайски компании СРМИЕС и „Поли Груп Корпорейшън”. Представители и на двете компании отказаха да коментират информацията на „Канауа Дейли Нюз”, но по думите на китайските експортни компании всички доставки на отбранителна продукция за Судан са завършили до влизане в сила на международните санкции върху продажбата на въоръжение за тази страна. Това косвено се потвърждава и от военните аташета, източници на агенцията.

Канауа Дейли Нюз” подчертава също, че WS2 представлява сърх-мощно китайско оръжие. Неведнъж то е демонстрирано на военни паради. Реактивните системи WS2, които Китай може би е продал на Судан, са били значително модернизирани, в сравнение с предходните образци. Те притежават далекобойност от 70 до 200 km, могат да носят

бойни глави до 200 kg и се комплектуват с 4 различни вида боеприпаси. Понастоящем китайците разработват и още една модификация на системата WS2, чийто експорт според същия източник съвсем скоро е бил одобрен от китайското правителство.

А
П

Китайската РСЗО WS2

ПАКИСТАН ЗАПОЧНА РАЗРАБОТКА НА БАЛИСТИЧНА РАКЕТА С РЕКОРДНА ДАЛЕКОБОЙНОСТ

Пакистанската ракета „Шахин-2”

Пакистан започна разработката на междуконтинентална балистична ракета, чиято далекобойност се предвижда да бъде 7000 km. За това съобщава индийският вестник „Ейшън ейдж”, позовавайки се на неназован източник от военното ведомство на страната. Източникът на изданието е отбелязал, че работата по създаване на това оръжие вече е

започнала и в близко бъдеще ще се извършат първите изпитания на новата ракета. Тя може да бъде комплектувана както с обикновени, така и с ядрени бойни глави. Целта на програмата е повишаване на отбранителната способност на страната и новата ракета ще бъде важна крачка в това направление.

Важно е да се отбележи, че Пакистан е една от деветте държави, официално притежаващи ядрено оръжие. Според официалната статистика, понастоящем Исламабад разполага с 60 ядрени бойни глави. От ракетите, които притежава пакистанската армия, най-далекобойната е „Шахин–2”. Тя е състояние да поразява цели на разстояние до 3500 km. В новата модификация „Шахин–3” по данни на пакистанските военни далекобойността може да достигне 4000–4500 km.

В РУСИЯ Е НАЗНАЧЕН НОВ КОМАНДВАЩ РАКЕТНИТЕ ВОЙСКИ СЪС СТРАТЕГИЧЕСКО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

На 3 август 2009 г. президентът на Русия Дмитрий Медведев подписа указ за назначаване на поста командващ Ракетните войски със стратегическо предназначение на генерал-лейтенант Андрей Швайченко, събщи агенция Интерфакс.

Генерал-лейтенант Андрей Швайченко

Бившият началник-щаб и първи заместник-командващ войските смени на този пост Николай Соловцов, който със същия указ е уволнен от военна служба.

Петдесет и шест годишният Швайченко е завършил Харковското висше командно инженерно училище на Ракетните войски със стратегическо предназначение, Военна академия „Дзержински” и Военна ака-

демия на Генералния щаб. Бил е първи заместник-командващ войските от 2006 г.

След оставката на Соловцов, командващ войските от 2001 г., в руските средства за масова информация се появи съобщение за това, че той възнамерява да участва в конкурс за длъжността генерален директор на Московския институт по топлотехника. Институтът се занимава и с разработката на междуконтиненталната балистична ракета „Булава”.

А
П

ЛИТОВСКИ УЧЕНИ ОБЕЩАВАТ ДА СЪЗДАДАТ СВРЪХЗВУКОВА РАКЕТА СЪС СРЕДЕН ОБСЕГ

Литва е в състояние да произведе свръхзвукови твърдогоривни ракети със среден обseg, каквито имат страни като Израел, Италия, Германия и Франция. Съобщението е на агенция Интерфакс, цитирайки директора на литовския Институт за отбранителни технологии към Каунасския технологичен университет професор Алгимантас Фядаравичус. Учените от този институт са провели изпитания с експериментална ракетна пускова установка.

На 3 юли 2009 г. група специалисти от института са извършили пуск на ракета KTU GTI-1 на централния военен полигон на Литва в Пабрад. Както се отбелязва, ракетата е достигнала свръхзвукова скорост от 1500 km/h. При това височината на траекторията е била около 5 km, а далечината на полета 10 km.

Изпитания с литовската ракета KTU GTI-1

Както отбелязва професор Фядаравичус, изпитаната ракета може да бъде бойна. „Това е ракета с малък обseg. Ние разглеждаме възможността да направим ракета със среден обseg. Ние имаме учени, направили сме изследвания, на основата на които можем да решим сериозни зада-

А
П

чи, за които обаче са нужни политически стратегически решения. Ако тези решения бъдат взети, ние сме готови да работим” - заявява той.

Литовският учен съобщава също, че проектът, чиято подготовка е отнела почти три години, не е получил специално финансиране. Той е започнат „от нулата” и се е родил „спонтанно”. Освен това директорът на Института за отбранителни технологии съобщи, че през есента на 2009 г. ще се проведат няколко показни изпитания на ракетата KTU GTI-1, на които те ще се постараят да поканят „хора, от които зависи перспективата в нашата работа”.

„След изпитанията ние разговаряхме с някои военни. За тях това представляваше голям интерес”, завършва професорът.

ПОЛША ЩЕ СЪЗДАДЕ АЛТЕРНАТИВА НА АМЕРИКАНСКИЯ КОМПЛЕКС „ПЕЙТРИЪТ”

Представители на полската отбранителна компания „Бумар” разказаха за работата си по проект с название „Полски щит”, пише на 21 септември 2009 г. на страниците си полският вестник „Ржечпосполита”. По замисъла на създателите системата за противоракетна отбрана няма да бъде алтернатива на американската такава, но може да бъде конкуренция на зенитно ракетните комплекси „Пейтриът”.

Изстрелване на ракета Aster 30 от кораб

Според представител на компанията „Бумар“ проектът се намира на етап разработка вече от няколко години. Предполага се, че системата за защита от самолети и балистични ракети със среден радиус ще включва въздействие върху атакуващите летящи обекти на три нива: първо ниво ще осигурява защита на въздушното пространство на разстояние 4-6 km, второ ниво на разстояние до 20 km, а трето ниво до 200 km.

Реализацията на този проект ще струва между 5 и 10 млрд. долара, но за сметка на това може да осигури защита на територията не само на Полша, но и на съседните страни. Системата трябва да се създаде на базата на полския радар, система за управление и ракети Aster 30, производство на концерн „Юросам“.

Независимо от отказа на САЩ да разположат елементи от противоракетната отбрана в Източна Европа, бе съобщено, че зенитните ракетни комплекси „Пейтриът“ ще бъдат разположени на територията на Полша. При това, въпреки че първоначално бе съобщено, че става дума за разполагане на учебни зенитноракетни комплекси, официален Вашингтон обяви, че ще бъдат заменени с бойни.

